

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-12

Ärendenummer SLK-2025-00328

Handläggare

Nina Bergman, Karin Wallquist

Telefon: 031-368 01 84, 031-368 02 92

E-post: nina.bergman@stadshuset.goteborg.se,

karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Finansdepartementet – AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss av betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12), i enlighet med bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Remiss från Finansdepartementet gällande betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12) inkom den 4 mars 2025 med svar senast den 4 juni 2025.

AI-kommissionens Färdplan för Sverige utgör grunden för en nationell AI-strategi som syftar till att ge riktning och ledarskap. I färdplanen finns 75 förslag som berör elektricitet, telekom, beräkningskraft, data, säkerhet, spetsforskning, tillgång till utländska AI-resurser, AI-kompetens för alla, innovation och riskkapital samt ledarskap. Förslagen bedöms utgöra nödvändiga beståndsdelar i ett svenskt AI-ekosystem. Färdplanen innehåller förslag som berör statliga myndigheter, lärosäten, privat samt offentlig sektor.

Stadsledningskontoret ställer sig över lag positivt till färdplanen och välkomnar bland annat förslagen om en AI-verkstad, att utreda och förtydliga juridiken kring att dela data samt ett brett kunskapslyft. Stadsledningskontoret behandlar endast de förslag som i hög grad kan beröra kommunen. Stadsledningskontoret lämnar flera medskick till utredningen och vill understryka att förslagets genomslag i praktiken förutsätter förtydligande av vilket statligt stöd som kommuner och regioner kan förvänta sig i form av bland annat finansiering, kompetenslyft och juridisk vägledning.

Enligt utredningens direktiv ingår det inte i kommissionens uppdrag att lämna förslag om skolväsendet. Stadsledningskontoret ser detta som en brist och anser att grundskola och gymnasieskola behöver omfattas av en kommande AI-strategi.

Stadsledningskontoret menar att utveckling och genomförande av en nationell AI-strategi bör ske i dialog med berörda aktörer, inte minst kommuner.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I färdplanen lyfts att Sverige halkar efter andra länder inom AI-området och därmed förlorar konkurrenskraft. AI-kommissionens förslag till färdplan omfattar 75 olika förslag inom områden som utbildning, forskning, datadelning och digital infrastruktur. Den totala investeringskostnaden beräknas till cirka 16,7 miljarder kronor över tio år. Bedömningen är att dessa investeringar kan leda till ökad produktivitet, effektivare verksamheter samt nya möjligheter för innovation inom både näringsliv och offentlig sektor.

Flera av förslagen är av övergripande natur och behöver utredas vidare och konkretiseras. Till följd av detta är det svårt att avgöra storleken på de samhällsvinster förslagen väntas medföra. Av utredningen framkommer att en bred och effektiv användning av generativ AI skulle kunna höja Sveriges BNP med cirka nio procent inom tio år. Likaså bedöms att AI kan ge årliga besparingar i offentlig sektor på uppemot 140 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka fem procent av de totala offentliga utgifterna. Således kan AI-användning ses som en strategisk investering med potential att ge betydande avkastning på sikt. Stadsledningskontoret menar dock att det inte är möjligt att i detta skede beräkna vilka ekonomiska konsekvenser förslagen kommer att ha för kommunerna. Utredningen berör i mycket begränsad mån förslagens ekonomiska konsekvenser utifrån den enskilde individens perspektiv.

Förslagets genomförande medför olika typer av kostnader. Till exempel kan förslaget om AI-verkstad beräknas till totalt 2 145 mnkr över en femårsperiod. Därefter bör AI-verkstaden övergå till avgiftsfinansiering, med differentierad taxa baserad på användarnas storlek. AI förväntas effektivisera den offentliga sektorn och minska myndigheternas framtida behov av anslag, vilket skulle kunna innebära betydande besparingar för staten. Ur detta perspektiv anser AI-kommissionen att det är nödvändigt att säkerställa finansiering för färdplanens förslag i regeringens vårandringsbudget 2025. Stadsledningskontoret noterar att det i denna finns anslag till AI-verkstad, regulatorisk sandlåda, att främja medie- och informationskunnighet samt att träna svenska språkmodeller för AI.

Bedömning ur ekologisk dimension

Färdplan för Sverige innehåller flera förslag med betydelse för den ekologiska hållbarheten. I fokus står behovet av en stabil, fossilfri elförsörjning, eftersom AI-teknik är elintensiv – särskilt i träning och drift av stora modeller. AI-kommissionen lyfter Sveriges goda utgångsläge med fossilfri el och föreslår att staten planerar för ett kraftigt ökat elbehov, samtidigt som dialog med aktörer kring energikrävande datacenter efterfrågas. Det finns risker förknippade med ökad användning av AI då AI-infrastrukturen är energi- och resurskrävande och kan bidra till ökade utsläpp. Samtidigt kan AI bidra till att minska energianvändningen genom effektivisering av exempelvis elnät, fastighetsdrift och industriella processer. Flera förslag syftar till att utveckla forskning, innovation och offentlig styrning som, om det används rätt, i förlängningen kan bidra till att uppnå klimat- och miljömål.

Bedömning ur social dimension

AI-kommissionen vill genom färdplanen bland annat skapa förutsättningar för att AI ska bidra till en starkare och effektivare offentlig sektor. I färdplanen föreslås bland annat en AI-verkstad som kan stödja kommuner att införa AI och en utredning av offentlighets-

och sekretesslagen (OSL) för att underlätta delning av data i samband med användande av AI. I färdplanen finns även förslag om etiska riktlinjer, stärkt folkbildning, ökad digital kompetens i samhället och satsningar på livslångt lärande. AI-kommissionen lyfter bland annat att invånare ska få bättre förståelse för vad AI är, dess risker och hur tekniken påverkar vardagen.

Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT anger att staden ska ha ändamålsenlig styrning av digitalisering och IT som leder till att rätt prioriteringar görs, säkerheten upprätthålls, nya kompetenser utvecklas och att användarna (boende, besökare, näringsliv och medarbetare) involveras i förändringsarbetet. Detta gäller inte minst utveckling och implementering av AI.

AI-kommissionen anser att det är viktigt att offentliga aktörer i sin verksamhet använder AI på ett transparent sätt i syfte att bibehålla medborgarnas tillit. AI-system som används i offentlig sektor måste hanteras med öppenhet och noggrann etisk prövning, särskilt när det gäller integritet, rättssäkerhet och insyn. Stadsledningskontoret betonar att det är viktigt att användningen av AI inte skapar nya trösklar eller försvårar kontakten med samhällsservice och myndigheter, särskilt för personer med låg digital vana, språkbarriärer eller andra särskilda behov.

I direktivet till utredningen anges att inga förslag ska läggas till skolan, vilket stadsledningskontoret ser som en brist. Konsekvensanalysen saknar även en bedömning om vad förslagen i färdplanen kan innebära utifrån barnkonventionen och barnets bästa. Trots undantaget behandlar färdplanen utbildning och kompetensutveckling i bred mening. Stadsledningskontoret stödjer förslagen i färdplanen om att tillgängliggöra baskunskap om AI via folkbibliotek, studieförbund och andra utbildningsvägar. På så sätt ökar det möjligheterna för att fler kan känna sig delaktiga i utvecklingen och det ökar människors möjligheter att tillvarata teknikens fördelar.

Färdplanen betonar att AI kan förändra arbetslivet. Automatisering och AI-lösningar kan förändra arbetsuppgifter och göra att hela yrkesgrupper försvinner. Förslagen om bred folkbildning, riktade utbildningsinsatser och förbättrad tillgång till vidareutbildning utgör därför viktiga delar i att rusta samhället för en arbetsmarknad i förändring.

Stadsledningskontoret anser att fokus fortsatt bör vara att öka kunskapen om AI samt att säkerställa att tekniken utvecklas och används rättssäkert och transparent med förankring i demokratiska värden och individens perspektiv.

Bilagor

1. Sammanfattning av remiss AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12)
2. Färdplanens förslag
3. Förslag till yttrande

Ärendet

Remiss från Finansdepartementet gällande betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12) inkom den 4 mars 2025 med svar senast den 4 juni 2025.

Beskrivning av ärendet

Stadsledningskontorets beredning

Utvecklingen av AI och förslagen i remissen påverkar flera av kommunens ansvarsområden. Remissen har på grund av den korta svarstiden inte kunnat vidareremitterats till berörda nämnder och styrelser. Betänkandet har därför underremitterats till Intraservice, kulturförvaltningen, socialförvaltningen Nordost, äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen, förvaltningen kretslopp och vatten, miljöförvaltningen, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen, grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen, Business Region Göteborg AB samt Göteborg Energi AB. Samtliga inkomna svar finns i sin helhet på stadsledningskontoret.

Inköps- och upphandlingsförvaltningen samt förvaltningen för demokrati och medborgarservice, som fått remissen för kännedom och eventuellt yttrande, har avstått från att lämna synpunkter.

AI-kommissionens förslag till Färdplanen innehåller förslag som berör såväl statliga myndigheter, lärosäten som den privata och offentliga sektorn. Stadsledningskontoret har valt att behandla de förslag som i hög grad kan beröra kommunen och där stadsledningskontoret ser att det finns anledning att lämna synpunkter utifrån underlag från förvaltningar och bolag.

Nedan presenteras ett urval av angränsande ärenden, en beskrivning av AI-kommissionens förslag till Färdplan för Sverige samt sammanfattningar av samtliga inkomna synpunkter från förvaltningar och bolag. Under rubriken stadsledningskontorets bedömning lämnar stadsledningskontoret synpunkter på de förslag som bedöms beröra kommunen. Avsnittet inleds med övergripande bedömning och därefter kommenteras respektive förslag. Avslutningsvis lämnar stadsledningskontoret synpunkter på skolväsendets roll i AI-omställningen. Till ärendet bifogas AI-kommissionens sammanfattning av arbetet med färdplanen, se bilaga 1. Färdplanens samtliga förslag redovisas i bilaga 2. De förslag som stadsledningskontoret lämnar synpunkter på är kursiverade.

Urval av angränsande ärenden

Uppdrag att utreda hur AI-funktioner kan automatisera och effektivisera arbete som utförs i Göteborgs Stad (SLK-2023-01038)

I kommunfullmäktiges budget 2024 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med nämnden för Intraservice utreda hur AI-funktioner kan automatisera och effektivisera det arbete som utförs i Göteborgs Stad. I ärendet, som redovisades till kommunfullmäktige 2025-02-27 § 90, fastslogs att det finns behov av hybridlösningar för digital infrastruktur med en kombinerad användning av molntjänster och egen drift. I uppdraget identifierades även att det finns ett behov av tydliga former för att gå från pilotprojekt till bredare driftsättning i staden samt att säkerställa kompetens och verksamhetsanpassning.

Utredningen konstaterade även ett behov av stöd kring datadelning och juridik.

Remiss från Finansdepartementet – Organisationsförändring av Post- och telestyrelsen och myndigheten för digital förvaltning (SLK-2025-00429)

I utredningen föreslås att myndigheten för digital förvaltning (Digg) inkorporeras i Post- och telestyrelsen (PTS). I konsekvensanalysen anges att det kan dämpa takten på genomförandet av några av färdplanens förslag. En sammanslagning kan också på kort sikt hindra berörda myndigheters leverans av digitala tjänster som bland andra kommunen har visst beroende av.

Öppet samråd om en EU-strategi för AI tillämpningar (SLK-2025-00532)

Stadsledningskontoret har ombetts att besvara ett EU-samråd om en strategi för AI-tillämpningar. Strategin för AI-tillämpningar ska utgöra EU:s övergripande strategi för AI. Den ska särskilt fokusera på strategiska sektorer där EU:s kompetenser kan bidra till ökad produktivitet och stärkt konkurrenskraft. Den ska även omfatta den offentliga sektorn och AI inom forskningen, eftersom dessa områden har stor påverkan på både industrins produktivitet och samhällsnyttan i stort. De som besvarar samrådet förväntas lämna 2-3 förslag på områden som bör ingå i en EU-strategi för AI-tillämpningar.

Göteborgs Stads budget 2025

Kommunfullmäktiges budget 2025 slår fast att den tekniska utvecklingen ger stora möjligheter till automatisering och rationalisering av arbete som utförs inom Göteborgs Stad, i synnerhet för administrativa tjänster. AI-funktioner ska utredas och stegvis implementeras i fler verksamheter. Vidare står det i budgeten att det är viktigt att digitalisering och automatisering introduceras på ett ekonomiskt och verksamhetsmässigt ansvarsfullt sätt med respekt för personalens förutsättningar. Digitala verktyg ska prövas mot behovet i varje verksamhet. I budgeten har 5 mnkr avsatts för att etablera förutsättningar för AI.

AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

AI-kommissionens uppdrag

Regeringen beslutade den 7 december 2023 att tillsätta en kommitté, AI-kommissionen, med uppdrag att identifiera behov och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utveckling och användning av AI i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. Syftet med uppdraget är att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI, inklusive att bidra till att identifiera en nisch inom AI där Sverige kan bli en viktig partner för andra. Kommitténs uppdrag var bland annat att:

- identifiera prioriterade internationella insatser och lämna förslag till hur Sverige kan agera proaktivt och samordnat vid framtagande och utveckling av internationella policyer och regelverk för AI,
- analysera och beskriva hur användning av AI kan påverka och främja Sveriges säkerhet och demokrati, och
- vid behov, lämna författningsförslag.

Av kommittédirektivet framkommer att om kommittén identifierar åtgärder för skolväsendet ska den beakta de möjligheter och risker som AI kan innebära. Det kan exempelvis handla om möjligheter att fördjupa kunskaper inom STEM-ämnena (naturvetenskap, teknik, ingenjörskap och matematik) eller risker för bristande anpassning till barns och elevers kognitiva utveckling. Kommittén hade inte i uppdrag att lämna förslag avseende skolväsendet.

Slutredovisning skulle ske senast den 1 juli 2025, men kommissionen valde att tidigare lägga detta till den 26 november 2024. Kommitténs rapport, Färdplan för Sverige, syftar till att staka ut en tydlig nationell riktning vad gäller AI samt att inspirera det svenska samhället att tillsammans anta den utmaning och möjlighet som AI innebär.

AI-kommissionens problemformulering

Sverige halkar efter andra länder inom AI. Landets konkurrenskraft inom AI behöver stärkas för att Sverige inte ska hamna efter i den globala teknikutvecklingen. Tekniken kan hjälpa till att lösa många av de samhällsutmaningar som vi står inför. En stor utmaning är att stärka ekosystemet runt AI. En annan central fråga är det politiska ledarskapet, där den svenska decentraliserade förvaltningsmodellens princip om att beslut ska fattas nära de som berörs har resulterat i att ansvaret för implementering av AI i stor utsträckning lämnats över till enskilda aktörer. Konsekvensen är att många aktörer har ett försiktigt förhållningssätt till AI. Av rädsla för att göra fel avstår man i vissa fall från att implementera teknologin, vilket ytterligare bromsar utvecklingen.

AI-kommissionens Färdplan för Sverige

AI kommissionens Färdplan för Sverige utgör grunden för en nationell AI-strategi som kommissionen föreslår att regeringen så snart som möjligt bör anta. Färdplanen visar hur Sveriges väg framåt bör se ut och ger förslag på åtgärder som ska stärka det svenska AI-ekosystemet. Färdplanen syftar till att ge den riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringsliv, offentlig sektor och det svenska samhället i stort.

AI-kommissionen lämnar i sin Färdplan 75 olika förslag som består av förslag till utredningar, regeringsuppdrag till myndigheter samt ekonomiska satsningar inom olika områden. De föreslagna åtgärderna bör genomföras så snart som möjligt för att skapa förutsättningar för en effektiv och hållbar utveckling av AI-ekosystemet. Enligt kommissionen är de nödvändiga bestånds-delarna i ett väl fungerande svenskt AI-ekosystem: elektricitet, telekom, beräkningskraft, data, säkerhet, spetsforskning, tillgång till utländska AI-resurser, AI-kompetens för alla, innovation och riskkapital samt ledarskap. Kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet idag är det politiska ledarskapet. Kommissionen betonar att förslagen ska ses som en helhet där samtliga förslag kompletterar varandra. Att exempelvis genomföra hälften av förslagen skulle inte ge halva effekten, det är helheten som ger resultat.

Nedan presenteras färdplanens tre övergripande delar och dess underliggande kapitel. Inom varje kapitel finns också ett antal förslag på satsningar som AI-kommissionen anser nödvändiga för att utvecklingen ska gå åt rätt håll.

En stabil grund att bygga på

Denna del av färdplanen innefattar grunden som övriga åtgärder bygger vidare på. Kapitlen rör traditionell infrastruktur, i form av energi och telekom. Andra viktiga grundstenar är tillgång till beräkningskraft, i form av datorer och data. För att AI ska kunna utvecklas i en hård global konkurrens krävs också en forskningsmiljö i världsklass. Därefter följer en diskussion om centrala säkerhets- och etikfrågor. Slutligen diskuteras behovet av fortsatt tillgång till AI-resurser från övriga världen. Sverige är ett litet land och vi kommer alltid att vara beroende av omvärlden, inte minst på AI-området.

Denna del innefattar följande kapitel:

- Energi
- Telekom
- Beräkningskraft
- Data som en förutsättning för AI-utvecklingen
- AI och samhällets säkerhet
- Spetsforskning i samverkan
- Tillgång till internationella AI-resurser

AI för alla

Denna del av färdplanen lämnar förslag på vad som krävs för att hela samhället ska kunna ta till sig AI och dra nytta av AI:s möjligheter. Färdplanen betonar behovet av att lyfta kunskapen om AI i hela befolkningen och se till att den strukturomvandling som AI medför kan genomföras på ett sätt som bevarar och stärker tilliten mellan människor och till samhället. Vidare belyser den näringslivets förutsättningar i form av innovation, företagande och tillgång till riskkapital. Sverige har en tradition av innovativa teknikföretag och det är viktigt att det finns goda förutsättningar för att företagen ska följa med i utvecklingen. Slutligen diskuteras utmaningarna för offentlig sektor. Färdplanen ger förslag på hur AI ska göra det möjligt för sektorn att leva upp till människors förväntningar.

Denna del innefattar följande kapitel:

- Kompetenslyft för alla
- Innovation, entreprenörskap och riskkapital
- AI för en offentlig sektor i framkant

Ledarskap och styrning

Utvecklingen av AI ger nya förutsättningar för samhällsutvecklingen och ställer förändrade krav på ledarskap och styrning. I kapitlet Internationella positioner diskuteras först vad detta betyder för Sveriges internationella engagemang. För att vara med och styra utvecklingen måste Sverige ta en aktiv del i det internationella samtalet om AI. I kapitlet Ledarskap och styrning diskuteras vilka krav förändringen ställer på det politiska ledarskapet och styrningsprocesserna.

Denna del innefattar följande kapitel:

- Internationella positioner
- Ledarskap och styrning för att genomföra färdplanen.

AI-kommissionens nollalternativ

I färdplanens konsekvensanalys nämns nollalternativet, att Sverige fortsätter utan en tydlig AI-strategi. AI-kommissionen menar att det svenska ekosystemet runt AI förblir svagt och att det fortsatt lämnas till varje enskild aktör att avgöra i vilken utsträckning AI ska tillämpas. För offentlig sektor skulle denna modell innebära att mindre aktörer skulle ha fortsatt svårt att implementera AI-lösningar på grund av begränsade resurser, kompetens och stöd. På ett bredare plan skulle aktörer inom alla samhällssektorer fortsatt möta hinder när det gäller att dela data och navigera i den osäkra lagstiftningen som rör AI. Dessutom skulle risken vara stor att svenska aktörer inte får tillgång till beräkningskraft till konkurrenskraftiga priser, och svensk akademi skulle få svårt att hävda sig i en allt hårdare internationell konkurrens.

Med begränsad kunskap om AI skulle såväl medborgarna som samhället i stort löpa större risk att drabbas av AI-användningens nackdelar, i form av exempelvis illvillig användning av tekniken.

Konsekvensanalysen nämner också möjligheten att implementera endast vissa utvalda förslag men bedömer att detta innebär att den förväntade effekten av dessa förslag begränsas. Alla förslagen är komplementära och en partiell implementering minskar helhetens effektivitet.

Ikraftträdande

AI-kommissionen menar att de föreslagna åtgärderna bör implementeras så snart som möjligt för att skapa förutsättningar för en effektiv och hållbar utveckling av AI-ekosystemet. Färdplanen anger tidsramarna för de olika förslagen och deras kostnader uppdelat på årsbasis.

Uppföljning av Sveriges utveckling inom AI

För att följa Sveriges utveckling inom AI föreslås ett antal KPI:er. Dessa KPI:er syftar till att både beskriva Sveriges nuvarande position och sätta en målbild för landets framtida position i förhållande till andra länder. KPI:erna är baserade på ett index som gör det möjligt att kontinuerligt mäta och analysera hur Sveriges position inom AI utvecklas. Det är dock viktigt att understryka att syftet med Färdplanens åtgärdsförslag är att stärka Sveriges AI-ekosystem. En förbättrad indexranking är inte målet utan bedöms bli en naturlig konsekvens av insatserna och ett medel för att mäta framgång.

Sammanfattning av förvaltningar och bolags synpunkter

Intraservice

Intraservice ställer sig positiv till AI-kommissionens ambition att skapa en nationell AI-infrastruktur, stärka det politiska ledarskapet och förbättra möjligheterna till datadelning. Samtidigt betonar Intraservice att Färdplanen behöver konkretiseras för att fullt ut stödja kommunernas förutsättningar att införa AI på ett rättssäkert och effektivt sätt. Det behövs tydlig vägledning för juridiska tolkningar, inte minst vid hantering av känsliga personuppgifter. Vidare behöver det klargöras hur större kommuner som Göteborg både kan inkluderas i, och bidra till, en gemensam nationell AI-struktur. Kompetensförsörjning är en annan central fråga. Det är avgörande att det finns ett tydligt kommunalt perspektiv i den nationella styrningen för att säkerställa relevans och nytta i hela kommunsverige. Genom att adressera dessa behov och öka möjligheterna till öppen källkod, kodbaserad infrastruktur och solid finansiering kan Färdplanen stödja en ansvarsfull och storskalig AI-användning inom välfärden samt främja fortsatt samverkan mellan stat, kommuner och andra aktörer.

Kulturförvaltningen

Förvaltningen är positiv till förslaget om en riktad AI-satsning på folkbiblioteken. Biblioteken har ett lagstadgat uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling samt att bidra till kunskapsförmedling, fri åsiktsbildning och öka kunskapen om hur informationsteknik ska användas. För att satsningen ska få genomslag krävs tydlig styrning på olika nivåer och konkretisering av uppdraget. Nya och etablerade samarbeten behöver stärkas både nationellt, regionalt och kommunalt. Förvaltningen anser att en del av de medel som avsätts behöver användas för att kompetensutveckla folkbibliotekens medarbetare.

Socialförvaltningen Nordost

Socialförvaltningen Nordost ställer sig positiv till AI-kommissionens färdplan, i synnerhet förslaget om en nationellt sammanhållen stödstruktur för offentlig sektor i form av en AI-verkstad. Förvaltningen välkomnar att nationella aktörer tar ansvar för övergripande frågor inom AI och att kommunerna erbjuder stöd i form av gemensam infrastruktur, vägledning, och ramverk för säker och etisk AI-användning.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen välkomnar AI-kommissionens Färdplan för Sverige som ett viktigt initiativ som kan möta den demografiska utvecklingen inom äldreomsorgen. Förvaltningen önskar att färdplanen innehöll tydliga tidsramar och förslag på ansvarsfördelningar, till exempelvis en tidslinje för nyckelåtgärder eller specificerade finansieringskällor. AI-utvecklingen sker inom ramen för ett komplext juridiskt regelverk så förvaltningen välkomnar förslaget om en AI-verkstad med sektorsanpassat stöd, en översyn av 10 kap. 2 a § OSL, tillämpningen av GDPR och andra registerförfattningar.

Förvaltningen ser en risk att Färdplanen tenderar att positionera AI som den främsta och ibland enda vägen framåt. Den bilden behöver nyanseras och balanseras med andra initiativ inom välfärdsteknik som ger stor nytta och förbättrar vardagen för våra äldre. Förvaltningen ser behov av central samordning inom staden där AI-arbetet vilar på rättssäkerhet, informationssäkerhet och transparens med stödjande metoder för tryggt och effektivt införande.

Stadsfastighetsförvaltningen

Stadsfastighetsförvaltningen uppfattar att det finns en osäkerhet och försiktighet som försvårar införandet av AI och anser att färdplanen kan påskynda utvecklingen. Förvaltningen anser att kommuner och regioner behöver gemensamma verktyg och strukturer för att samarbeta kring AI och anser att den föreslagna AI-verkstaden är ett bra exempel på sådant initiativ. I dag hindras den tekniska utvecklingen inte sällan av osäkerhet kring GDPR och riskerna kopplade till hantering av personuppgifter. De juridiska regelverken bör ses över så att tolkningen blir likartad i hela Sverige och i linje med övriga EU.

Förvaltningen lyfter vikten av att minska beroendet av AI-tjänster och molnlagring utanför EU. Det behövs en stark europeisk infrastruktur som uppfyller EU:s krav. Med tanke på det förändrade världsläget uppfattar förvaltningen det som alltmer tveksamt att vara beroende av amerikanska molntjänster.

Kretslopp och vattenförvaltningen

Kretslopp och vattenförvaltningen ser stora möjligheter med AI-kommissionens förslag. AI kan effektivisera arbetet, till exempel genom att förutse driftstörningar eller optimera energianvändning. Samtidigt finns en osäkerhet kring hur AI ska införas, eftersom det handlar om stora investeringar i flera olika delar av verksamheten. Förvaltningen anser att Göteborgs Stad behöver kraftsamla sina resurser för gemensamma satsningar.

Förvaltningen betonar att AI-utvecklingen måste omfatta hela samhället. Det är viktigt att AI används på ett etiskt och säkert sätt, vilket kräver tydliga etiska riktlinjer för hur tekniken får användas inom olika verksamheter. Detta är avgörande för att skapa och behålla förtroende för AI. Kretslopp och Vatten är, som en samhällsviktig verksamhet, särskilt beroende av att både tekniken och de egna processerna uppfattas som tillförlitliga.

Det är också viktigt att arbetet med AI är transparent, även om det kan medföra utmaningar då vissa säkerhetskrav kan leda till sekretesshinder.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till färdplanens inriktning och förslag. Förvaltningen anser att politiskt ledarskap, tydliga principer och gemensamma investeringar är avgörande för att både tillvarata möjligheterna med AI och hantera dess risker. Särskilt viktiga aspekter är förutsättningar för datadelning, det nationella stödet till offentlig sektor och satsningar på AI-kompetens. Förvaltningen välkomnar färdplanens förslag om AI-verkstad, samordnande insatser och ett brett kunskapslyft för hela befolkningen. Förvaltningen understryker vikten av att utveckling och genomförande av en nationell AI-strategi sker i dialog med berörda aktörer.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker slutbetänkandet. Kommissionen har inte haft i uppdrag att analysera det reguljära utbildningssystemet, men förvaltningen konstaterar att utvecklingen av AI kan ha stor påverkan på arbetsmarknaden. Både kommunal vuxenutbildning och kommunala arbetsmarknadsinsatser kan komma att få en betydande roll då yrken förändras eller helt försvinner och det ställs krav på kompetensutvecklings- och/eller yrkesväxlingsinsatser. AI kan ge möjlighet för personer med kortare utbildning att genomföra mer avancerade arbetsuppgifter och vara ett verktyg för att hantera de kompetensförsörjningsutmaningar som följer av den demografiska utvecklingen.

Grundskoleförvaltningen

Grundskoleförvaltningen välkomnar AI-kommissionens färdplan och ser det som ett viktigt dokument för att stärka Sveriges konkurrenskraft, demokrati och välfärd. Färdplanen innehåller inga förslag som rör grundskolan och förvaltningen framhåller vikten av att skolan ska vara delaktig i den större samhällsutvecklingen gällande digitalisering och AI. Utifrån detta bör ett komplement till färdplanen med fokus på utbildning skrivas fram. Utbildningsväsendet bör inte exkluderas från AI-utvecklingen då detta riskerar att medföra att elever inte når den digitala kompetens som framtidens samhälle kräver. Digitalisering och AI kan minska den administrativa belastningen för lärare och annan skolpersonal men vill lyfta att det är viktigt att det inte används på ett sätt som påverkar lärares yrkesroll negativt. Förvaltningen bedömer kompetensutveckling av skolpersonal och chefer inom AI kommer att vara centralt framöver. Det är även av vikt att digitalisering och AI inryms i lärarutbildningen.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen välkomnar AI-kommissionens arbete och ambitionen att stärka Sveriges förmåga inom AI. Förvaltningen ställer sig positiv till reformer av den rättsliga infrastrukturen kring data. Förvaltningen delar bedömningen att AI har en transformerande potential för samhället och därmed även för skolan. Förvaltningen vill dock starkt beklaga och understryka problematiken i att kommissionens direktiv explicit exkluderat förslag riktade mot skolväsendet. Detta är en allvarlig brist då skolan är fundamental för att rusta medborgare och framtida arbetskraft för ett samhälle där AI blir allt viktigare. Konsekvensen är att skolan lämnas utanför den nationella samordningen i AI-omställningen, vilket riskerar att leda till fragmentering och att viktiga skolfrågor hanteras i parallella spår. Färdplanens diskussion om livslångt lärande haltar om inte skolan inkluderas. Skolan behöver ge eleverna förmåga och vilja att kontinuerligt lära

nytt, inklusive att anpassa sig till teknikutveckling som AI. Skolan behöver både utnyttja möjligheterna och hantera utmaningarna med AI för att vara relevant i en nära framtid.

Förvaltningen anser att det krävs skyndsamma och omfattande nationella insatser för att stödja skolan och utbildningssektorn i AI-omställningen. Detta innefattar kompetensutveckling för personal, utveckling av stödmaterial och riktlinjer, översyn av styrdokument, investeringar i infrastruktur samt stärkt samverkan.

Business Region Göteborg AB (BRG)

BRG anser att AI är en teknik som förändrar hur företag arbetar och är avgörande för att stärka produktivitet, kompetensförsörjning och konkurrenskraft. AI kan också spela en viktig roll i arbetet för hållbar utveckling och grön omställning. Det kommer ha en stor inverkan på Göteborgsregionens tillväxt. AI förväntas förändra många yrken och verksamheter, vilket ställer krav på ett aktivt arbete med arbetsmarknadsfrågor och näringslivsutveckling. För att Göteborg ska vara konkurrenskraftigt och behålla sin roll som tillväxtmotor krävs att näringslivet, akademien och den offentliga sektorn samarbetar för att ta till sig tekniken och skala upp AI-initiativ. En tydlig nationell färdplan för AI stärker Göteborgs möjligheter att attrahera både svenska och internationella investeringar. Att agera i tid är avgörande för regionens framtida konkurrenskraft.

Göteborg Energi AB

Göteborg Energi betonar att utvecklingen av AI-tjänster har ett mycket högt tempo och Sverige har goda förutsättningar att ta vara på möjligheterna. För att lyckas krävs att samhället har god kapacitet att förstå, hantera och tillämpa ny teknik. Detta är en generell förmåga, som är viktig att stärka. Ett brett förutsättningsskapande arbete gör det enklare att ta emot innovation, inklusive AI, på ett effektivt och hållbart sätt. Göteborg Energi ser positivt på att flera av kommissionens förslag fokuserar på att skapa rätt förutsättningar.

Göteborg Energi anser inte att AI-sektorns elbehov behöver följas upp särskilt i de kontrollstationer som föreslås i propositionen 2023/24:105. Däremot förstärker AI-utvecklingen behovet av arbete som redan pågår inom energiområdet. Göteborg Energi ser positivt på att tillämpningen av GDPR och OSL ses över samt att Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) ges utökade resurser för vägledning. Tydliga regler och riktlinjer är avgörande för att möjliggöra användning av AI. Göteborg Energi ställer sig också positivt till förslaget om sektorspecifika standarder för datahantering.

Stadsledningskontorets bedömning

AI-kommissionens förslag till Färdplan innehåller förslag som berör såväl statliga myndigheter, lärosäten som den privata och offentliga sektorn. Stadsledningskontoret har valt att behandla de förslag som i hög grad kan beröra kommunen och där stadsledningskontoret ser att det finns anledning att lämna synpunkter utifrån underlag från förvaltningar och bolag.

Stadsledningskontoret är över lag positiv till förslagen i färdplanen och tillstyrker förslaget om att regeringen bör anta en AI-strategi under 2025 med AI-kommissionens förslag till färdplan som grund. Stadsledningskontoret välkomnar bland annat förslagen om en AI-verkstad, att utreda och förtydliga juridiken kring att dela data samt ett brett kunskapslyft.

Stadsledningskontoret vill understryka att förslagets genomslag i praktiken förutsätter förtydligande av vilket statligt stöd som kommuner och regioner kan förvänta sig i form av bland annat finansiering, kompetenslyft och juridisk vägledning.

Stadsledningskontoret menar att utveckling och genomförande av en nationell AI-strategi bör ske i dialog med berörda aktörer, inte minst kommuner.

Stadsledningskontoret delar inte helt och fullt AI-kommissionens ståndpunkt att färdplanens alla delar hänger ihop och behöver genomföras i takt för full effektivitet. Stadsledningskontoret anser att till exempel grundläggande kompetenshöjande åtgärder inte nödvändigtvis är avhängigt genomförandet av andra förslag. Att skapa ett sammanhållet ekosystem kan dock ge positiva synergieffekter.

Enligt utredningens direktiv ingår det inte i kommissionens uppdrag att lämna förslag om skolväsendet. Stadsledningskontoret ser detta som en brist och anser att grundskola och gymnasieskola behöver omfattas av en kommande AI-strategi, se nedan rubrik Skolans roll i AI-omställningen kräver ett nationellt ansvarstagande. Konsekvensanalysen till färdplanen saknar även en bedömning om vad förslagen i färdplanen kan innebära utifrån barnkonventionen och barnets bästa.

Färdplanens konsekvensanalys lyfter vikten av att medborgarna har kunskap om AI:s möjligheter och begränsningar, vilket skapar förutsättningar för en öppen och informerad diskussion om teknologins roll i samhället. Kommissionen menar att målet är en framtid där AI används som ett verktyg i medborgarnas och mänsklighetens tjänst. Färdplanen belyser dock inte tydligt vilka konsekvenser som väntas utifrån enskildas perspektiv. Förutsättningarna att ta sig an den omställning som AI medför varierar i befolkningen och kan påverkas av exempelvis ålder, utbildningsnivå, ekonomiska förutsättningar och funktionsnedsättning. Utbildningsinsatserna för dem som färdplanen tar sikte på behöver anpassas så att det är möjligt för var och en att tillgodogöra sig ny kunskap om AI i tillräckligt stor utsträckning. Det finns annars en risk att digitala utanförskap befästs och tilliten till exempelvis kommunal verksamhet minskar.

I förslag till färdplan betonas data som en förutsättning för AI-utveckling. Stadsledningskontoret anser att färdplanen bör uppmärksamma att kvalitén på data är väsentlig att beakta. Det är viktigt att säkerställa att resultaten av AI bearbetning är icke-diskriminerande.

Nedan i kursiv stil, presenteras de förslagen i Färdplanen som stadsledningskontoret haft anledning att kommentera, följt av stadsledningskontorets synpunkter. I vissa fall har stadsledningskontoret komprimerat förslagen. Avslutningsvis kommenterar stadsledningskontoret skolväsendets roll i AI-omställningen. Fullständiga formuleringar av förslagen finns i bilaga 2. De förslag som stadsledningskontoret lämnar synpunkter på är markerade med kursiv stil i bilagan.

En stabil grund att bygga på

Energi

➤Regeringen föreslår i proposition 2023/24:105 att "planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och att möjliggöra den gröna omställningen". Regeringen bedömer därför att "Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045". AI-kommissionen delar denna bedömning, då en fördubbling av nuvarande

produktionskapacitet är en förutsättning för svensk industris konkurrenskraft i allmänhet, och för AI i synnerhet.

Stadsledningskontoret ser positivt på att energifrågan ges utrymme i färdplanen, men ifrågasätter behovet av att särskilt följa upp AI-sektorns elbehov i de kontrollstationer som föreslås i propositionen 2023/24:105. AI är en av många sektorer med hög energikonsumtion, och hantering av det ökade energibehovet bör ske inom ramen för redan pågående arbete i energisektorn.

➤AI-kommissionen välkomnar även den fördjupade uppföljningen av de kvantitativa bedömningarna som regeringen föreslår i propositionen 2023/24:105, i form av kontrollstationer med start 2030. Uppföljningen bör ge särskild uppmärksamhet till AI-sektorns växande elbehov. I arbetet med kontrollstationerna bör regeringen även beakta hur AI kan användas för att minska energianvändningen inom samhällets olika sektorer.

Stadsledningskontoret ser ett ökat fokus på energieffektivisering inom AI-sektorn. Utredningen nämner AI-algoritmer med lägre energibehov, men lämnar inga konkreta förslag för att stimulera utveckling inom detta område. Stadsledningskontoret anser att staten bör främja forskning och innovation kring AI-lösningar med lägre resursförbrukning, exempelvis genom riktade forskningsmedel eller innovationsupphandlingar.

Telekom

➤AI-kommissionen menar att Sverige riskerar att minska innovations- och konkurrenskraft på grund av att vi halkar efter i utbyggnad och tillämpning av telekommunikationer. AI-kommissionen anser att regeringens beslut att tillsätta en utredning för att påskynda utbyggnaden av 5G och fiber i Sverige är viktig. Utredningen ska föreslå kompletteringar och anpassningar för att möta kraven i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Denna EU-förordning syftar till att minska kostnaderna för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Stadsledningskontoret instämmer i att en brist på digital och fysisk infrastruktur kan hämma AI-utvecklingen i Sverige. Det kan även göra Göteborg mindre attraktivt för AI-företag, investeringar och etableringar. Stadsledningskontoret föreslår en utbyggnad av den digitala infrastrukturen genom att satsa på höghastighetsinternet och datacenter för att stödja AI-utvecklingen.

Beräkningskraft

➤AI-kommissionen bedömer även att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 200 miljoner kronor som en engångsinvestering för att uppgradera och utöka befintlig beräkningskraft för användning av AI-tjänster. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för uppgradering och utveckling. En sådan satsning ska även bidra till att täcka behoven av kapacitet för tillämpningsberäkningar i privat och offentlig sektor. I detta sammanhang är det viktigt att noga följa utvecklingen av molntjänster, så att mixen av att bygga egen beräkningskraft och att köpa molntjänster hela tiden är optimal.

Stadsledningskontoret anser att tillgång till beräkningskraft och konnektivitet är avgörande för den snabba utvecklingen av AI. Vid etableringen av datacenter krävs samverkan med energisektorn. Det är här naturligt att samverkan sker mellan till exempel branschorganisationerna Swedish Data Center Industry Association (SDIA) och Energiföretagen.

Stadsledningskontoret anser att regeringen bör vara restriktiv i nya rapporteringskrav. För datacenter över 500 kW kommer energirapportering införas. I och med det nya omarbetade EED-direktivet förväntas också en analys behövas av värmeåtervinning för anläggningar över 1 MW. Ytterligare rapporteringskrav skulle öka arbetsbördan vid nyetableringar.

Stadsledningskontoret menar att kommunala verksamheter behandlar känslig information, och att det därför finnas behov av särskilda AI-lösningar som är säkra och robusta, kanske med lokal eller regional placering för ökad krisberedskap.

Stadsledningskontoret ser behov av en hybridlösning, där vissa applikationer körs i moln och andra hanteras lokalt på grund av känsliga data. Färdplanen nämner beräkningskraft, men är relativt allmänt hållen. Stadsledningskontoret efterlyser gemensamma, öppna mallar som gör det enkelt att automatiskt driftsätta grundläggande AI-infrastruktur i egen regi. Exempelvis för validering och monitorering för spårbarhet, kvalitetssäkring och kontinuerlig övervakning.

Kommuner, regioner och nationella aktörer bör kunna dela beräkningsresurser, Stadsledningskontoret menar att Färdplanen, utöver att peka på behov av beräkningskraft, bör erbjuda praktiska, väl dokumenterade byggblock för att kommuner snabbt ska kunna gå från pilot till produktion på ett kostnadseffektivt sätt.

För att förvalta AI-tjänster i egen regi, ser stadsledningskontoret att AI-infrastruktur kräver fleråriga anslag för uppgradering, dokumentation och support. I samband med Färdplanen bör det förtydligas hur större kommuner kan finansiera egen hårdvara och AI-drift under statliga AI-satsningar, samt om det finns årliga medel öronmärkta för AI-förvaltning i kommuner, i takt med att AI-lösningar skalas upp.

Data som en förutsättning för AI-utveckling

➤ AI-kommissionen föreslår att regeringen bör utreda möjligheten att ändra logiken för OSL:s bestämmelser, så att huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda mellan myndigheter och mellan självständiga verksamhetsgrenar inom en myndighet. Regeringen bör också klargöra vilken slags sekretess till skydd för enskilda som ska kvarstå.

AI-kommissionen menar att lagar och förordningar utformats då värdet av att kunna dela data var betydligt mindre än i dag. Vidare menar de att regelverket i vissa delar bör anpassas till dagens behov. Nuvarande sekretessregler försvårar utvecklingen på AI-området.

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om en utredning men betonar att ett generellt undantag från sekretess mellan myndigheter kan innebära ett avsevärt svagare skydd för den enskildes personliga integritet. OSL är en central del av det svenska regelverket och en så genomgripande förändring måste antas kunna få stora konsekvenser. De nuvarande bestämmelserna i OSL, om sekretess mellan och inom myndigheter, försvårar utbytet av data. Det har också varit avsikten, då syftet med reglerna är att värna enskildas personliga integritet och förebygga missbruk av tillgången till information.

Det finns ett antal undantagsregler från principen om sekretess, genom olika uppgiftsskyldigheter och sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har dock blivit så många och invecklade att de har skapat en komplex och svårtolkad lagstiftning, med ett

lapptäcke av regler. Om en utredning tillsätts i enlighet med AI-kommissionens förslag anser stadsledningskontoret att det är av stor vikt att det sker noggranna analyser och överväganden där konsekvenser för enskilda väger tungt. Bland annat att information sprids mellan myndigheter utan individens vetskap eller kontroll. I förlängningen kan en förändrad utgångspunkt där huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda också leda till att den tillit som enskilda har för bland annat kommunal verksamhet går förlorad. Det kan i sig innebära risker för den enskildas situation så väl som välfärden i stort. Stadsledningskontoret betonar möjligheterna med att använda oidentifierade data, och på så sätt undvika att bearbeta uppgifter som kan kopplas till individer i så hög grad som möjligt.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör överväga om den generella sekretessbrytande bestämmelsen som föreslås i SOU 2024:63 bör utsträckas till att även omfatta sådana uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess. Det bör exempelvis vara möjligt att bryta sådan sekretess om det behövs för att förbättra hälso- och sjukvårdens möjligheter att ställa diagnoser.*

AI-kommissionens förslag berör förslag i delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63). Denna utredning föreslår att myndigheter ska ges möjlighet att, under vissa förutsättningar, dela sekretessbelagd information med varandra. Detta förutsatt att det är nödvändigt för att en annan myndighet ska kunna förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk eller regelöverträdelser, eller för att kunna handlägga ärenden i författningsreglerad verksamhet. AI-kommissionen anser att det finns behov av att möjliggöra en mer ändamålsenlig användning av vårddata, särskilt i samband med diagnostik och utveckling av AI-baserade lösningar inom hälso- och sjukvården.

Stadsledningskontoret hänvisar till det yttrande (KS 2024-11-27 § 998) som Göteborgs Stad lämnat i samband med remissen av delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63). Stadsledningskontoret menar att AI-kommissionens förslag om att omfatta sådana uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess bör ingå i AI-kommissionens förslag om att utreda en förändring av OSL. Stadsledningskontoret ser att hälso- och sjukvårdssekretessen utgör ett starkt skydd för den enskilde. Stadsledningskontoret betonar att en generell sekretessbrytande bestämmelse riskerar att försvaga det skyddet, om den inte tydligt begränsas till särskilt motiverade ändamål.

➤ *AI-kommissionen föreslår att arbetet med att modernisera befintliga registerförfattningar ska fortsätta. Samtidigt anser kommissionen att regeringen bör utreda hur en ramlag för personuppgiftsbehandling skulle kunna utformas i syfte att ersätta de separata registerförfattningarna.*

Stadsledningskontoret anser att nuvarande regelverk är fragmenterat och varierar mellan olika verksamhetsområden, vilket delvis skapar osäkerhet och tillämpningsproblem. Stadsledningskontoret tillstyrker därmed en utredning om hur en ramlag för personuppgiftsbehandling skulle kunna utformas. En ramlag skulle kunna förenkla regelverket och underlätta efterlevnaden. En modern och teknikneutral lagstiftning skulle också ge bättre förutsättningar för kommuner att använda AI och automatisering inom till exempel socialtjänsten, hälso- och sjukvården och på utbildningsområdet.

Stadsledningskontoret vill betona att registerförfattningarna ofta är utformade med hänsyn till känsliga uppgifter och specifika rättigheter för enskilda. En risk är att en alltför generell reglering riskerar att försvaga skyddet för individen. En eventuell ramlag måste också kunna hantera olika typer av kommunal verksamhet, från individinriktade insatser till teknisk förvaltning. Det kräver bred förankring och möjlighet till tillräcklig differentiering inom ramen för ett gemensamt regelverk. Det avgörande att skyddet för individers rättigheter säkerställs och regleras på ett tydligt sätt.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av implementeringen och tillämpningen av GDPR i Sverige.*

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om att genomföra en översyn av hur GDPR implementerats och tillämpas i Sverige. Vidare delar stadsledningskontoret uppfattningen att en sådan översyn borde syfta till att uppnå en bättre balans mellan möjligheten att använda och dela data som innehåller personuppgifter, och ett fortsatt starkt skydd för den personliga integriteten. En tydligare och mer ändamålsenlig tillämpning kan stärka både säkerheten och effektivitet samt minimera praktiska hinder för utveckling och användning av datadrivna arbetssätt, inte minst i samband med utveckling och användning av AI-lösningar.

Stadsledningskontoret menar att utredningen bör omfatta att identifiera begränsande tolkningar och förenkla kompletterande nationella regler, utan att kompromissa med det grundläggande integritetsskyddet. Tydligare vägledning från IMY är också önskvärt.

Stadsledningskontoret vill uppmärksamma att barn enligt GDPR klassas som en särskild skyddsvärd grupp, vars rätt till integritet och skydd av personuppgifter behöver säkerställas. När kommissionen skriver att data ska kunna brytas ner på skol- och klassnivå, uppstår en betydande risk för att elever indirekt kan identifieras och särskilt i små undervisningsgrupper. Klassers storlek varierar ofta från bara ett fåtal elever till omkring 30, vilket gör att kombinationer av uppgifter såsom kön, prestation och bakgrund kan bli identifierbart, även om de formellt är anonymiserade.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge SCB ett sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor.*

Stadsledningskontoret stödjer AI-kommissionens initiativ om att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor, och anser att det idag saknas en gemensam AI-infrastruktur som uppfyller den offentliga verksamhetens krav. Systemen i offentlig sektor är fragmenterade med stora problem att kommunicera med varandra, något som kraftigt försvårar utvecklingen av gemensamma AI-lösningar. Stadsledningskontoret menar att en gemensam infrastruktur även skulle kunna säkerställa en tryggare hantering av känslig information. Ur en informationssäkerhets- och dataskyddsaspekt finns stor potential för att öka skyddet av personuppgifter och känslig företags- eller verksamhetsinformation. Stadsledningskontoret betonar den beredd av verksamheter och data som hanteras av offentlig sektor. En gemensam AI-infrastruktur och modern datahantering behöver kunna anpassas och tillgodose flera olika behov.

➤ *AI-kommissionen föreslår att tillämpningen av bestämmelsen i 10 kap. 2 a § OSL bör breddas samt att det bör förtydligas under vilka omständigheter offentliga aktörer kan och bör använda sig av molntjänster i sin verksamhet.*

Stadsledningskontoret ser att molnbaserade lösningar ofta är en förutsättning för skalbar och säker AI-användning. Det finns emellertid alltför en osäkerhet kring vilka molntjänster som får användas för personuppgiftsbehandling, särskilt vid användning av utländska leverantörer. Nationell vägledning kan bidra till en mer enhetlig hantering och underlätta offentliga aktörers efterlevnad av bland annat OSL och säkerhetsskyddslagen.

Stadsledningskontoret anser att riktlinjerna bör utformas i nära dialog med kommunsektorn och med Sveriges kommuner och regioner (SKR). Det är viktigt att riktlinjerna inte blir alltför generella utan möjliggör riskbaserade bedömningar utifrån typ av information, säkerhetsnivå och kommunens faktiska förutsättningar.

Stadsledningskontoret belyser vägvalet som offentlig sektor står inför – mellan tillgänglighet till avancerade digitala tjänster och förmågan att långsiktigt skydda kritisk information och samhällsviktig verksamhet.

Därutöver behöver ett förtydligande av användandet av molntjänster kompletteras med vägledning kring möjliga alternativ till molntjänster, såsom nationella eller sektors gemensamma lösningar, särskilt för känslig information. Vidare vill stadsledningskontoret poängtera att frågor kopplade till informations- och cybersäkerhet måste integreras i det fortsatta arbetet kring användandet av molntjänster i offentlig verksamhet. Det gäller bland annat behovet av att kunna säkerhetspröva personal som hanterar känslig information samt att offentliga aktörer ges förutsättningar att ställa tydliga krav på molntjänstleverantörer – både vad gäller teknisk och organisatorisk säkerhet. En robust kravställning är avgörande för att säkerställa tillit till molnbaserade lösningar, särskilt när dessa levereras från aktörer utanför EU.

Stadsledningskontoret betonar att säkerhet, digital suveränitet och riskhantering behöver ges lika stor tyngd som behovet av teknisk innovation.

Genom att utveckla molntjänster som är säkra och etablerade i Europa eller i Sverige innebär att bland annat kommuner slipper tredjelandsöverföringar och möjligheten från tredje länders stater att ta del av känslig information.

AI och samhällets säkerhet

➤AI-kommissionen anser att den som ansvarar för en samhällsviktig verksamhet måste ta hänsyn till påverkan på Sveriges digitala suveränitet när beslut fattas om AI-användning i verksamheten.

Stadsledningskontoret delar bedömningen att digital suveränitet och försörjningsberedskap måste vägas in i AI-användningen i samhällsviktig verksamhet. Det förändrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden och Sveriges beroende av utländsk digital infrastruktur gör detta till en central fråga. Samtidigt menar stadsledningskontoret att det är nödvändigt att konkretisera förslaget och ge förtydliganden kring hur den hänsyn som föreslås, i praktiken ska bedömas och omsättas i beslut. Här krävs tydlig vägledning från nationell nivå för hur sådana bedömningar ska genomföras samt hur avvägningar ska ske mellan exempelvis kostnadseffektivitet, funktionalitet och säkerhet samt vem som ansvarar för sådan bedömning. Det är varken verkningsfullt eller realistiskt att varje offentlig aktör – kommun, region eller myndighet som bedriver samhällsviktig verksamhet – enskilt ska avgöra vilken AI-teknik som är förenlig med Sveriges digitala suveränitet. Stadsledningskontoret instämmer i målsättningen om att stärka Sveriges digitala suveränitet, speciellt i relation till samhällsviktig verksamhet,

men bedömer att förslaget behöver fördjupas för att bli meningsfullt och genomförbart i praktiken.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen behöver ta initiativ för att säkerställa en god beredskapsplanering på de områden där bortfall av digital förmåga annars riskerar att slå ut viktiga samhällsfunktioner.*

➤ *AI-kommissionen anser också att det finns ett behov av att utveckla och upprätthålla robusta beredskapsplaner och responsstrategier för att snabbt kunna hantera och minska de negativa konsekvenserna av AI-relaterade säkerhetsincidenter. AI-specifika scenarier bör tas fram och inkluderas i nationella säkerhetsövningar, och samarbetet stärkas mellan myndigheter, företag och lärosäten för att effektivt svara på hot. Det kan även innebära att befintliga rutiner och planer stärks så att även de i detta avsnitt behandlade riskerna beaktas i tillräcklig omfattning*

Stadsledningskontoret tillstyrker AI-kommissionens ovanstående två förslag att regeringen bör ta initiativ för att stärka beredskapsplaneringen i ljuset av ett ökat beroende av AI och digital infrastruktur. Stadsledningskontoret betonar att för att sådan beredskapsplanering ska bli verkningsfull krävs även att kommuner och andra offentliga aktörer ges stöd i form av riktlinjer, vägledning, utbildningsinsatser och gemensamma modeller för risk- och sårbarhetsanalyser kopplat till AI och dess implementering i offentlig verksamhet. Vidare menar stadsledningskontoret att frågan om AI och digital motståndskraft behöver ses som en integrerad del av det pågående arbetet med att stärka totalförsvaret och den civila beredskapen på ett nationellt plan såväl som i kommuner.

➤ *AI-kommissionen föreslår att ett svenskt institut för AI-säkerhet ska etableras. Vi bedömer att ett årligt anslag för att driva institutet på 30 miljoner kronor är nödvändigt. Till institutet ska en forskningsfond på 50 miljoner kronor kopplas.*

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om att etablera ett svenskt institut för AI-säkerhet. Behovet av en samlande aktör med ansvar för att stärka kunskapsläget och forskning på området är både aktuellt och långsiktigt nödvändigt. Stadsledningskontoret anser att ett sådant institut bör få ett tydligt helhetsansvar för frågor som rör AI-säkerhet och AI-relaterade risker, vilket innefattar tekniska, juridiska, samhälleliga och etiska aspekter. Detta då det finns behov av kunskap kring de reella risker som utvecklingen och användningen av AI kan föra med sig samt för att stärka samhällets motståndskraft, men även för att hantera den oro som finns vad gäller AI.

AI för alla

Kompetenslyft för alla

➤ *AI-kommissionen föreslår en förstärkning av medel för folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten, PTS och studieförbunden under åren 2025–2029 med 100 miljoner kronor per år. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora tekniskiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker AI kan medföra. Därmed kan legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker öka.*

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget som ligger väl i linje med Sveriges långa tradition av folkbildning. Mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen bedöms breda utbildningssatsningar vara nödvändiga för att motverka digitala klyftor. Det är avgörande för samhällets utveckling och sammanhållning att befolkningen vill, kan och vågar ta del

av ny AI-teknik. Alla invånare bör ges möjlighet att förstå och använda AI. Det är avgörande att kommande utbildningsinsatser når olika samhällsgrupper och präglas av tillgänglighet, flexibilitet samt har sin utgångspunkt i målgruppernas behov. Satsningen kan skapa förutsättningar att nå grupper som idag har ett högre digitalt utanförskap.

➤*AI-kommissionen föreslår en satsning på folkbiblioteken om 100 miljoner kronor per år under åren 2025–2029. Det stärker deras uppdrag att främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Satsningen syftar till att allmänheten ska kunna få hjälp med att prova på och använda AI-verktyg kostnadsfritt.*

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget. Folkbiblioteken har en stark demokratisk legitimitet och ett högt förtroende bland medborgarna. De är öppna och tillgängliga och ger redan idag möjlighet till visst stöd och hjälp i digitala frågor. Satsningen går väl i linje med folkbibliotekens befintliga uppdrag. Biblioteken har stor potential att erbjuda målgruppsanpassade aktiviteter såsom föreläsningar, workshops och testmiljöer för ny teknik. Att erbjuda kostnadsfria AI-tjänster på bibliotek i kombination med målgruppsanpassat stöd kan vara en väg att öka AI-användningen i grupper med lägre digital kompetens, exempelvis äldre.

För att förslaget ska realiseras effektivt krävs tydlig styrning, konkretisering av uppdraget, teknisk/digital infrastruktur samt resurser för kompetensutveckling av folkbibliotekens personal. Detta förutsätter starkt samverkan mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå och det bör tydliggöras hur arbetet ska samordnas mellan parter på olika organisatoriska nivåer. Biblioteken har en väl utvecklad struktur för samverkan på olika nivåer inom stat, region och kommun, där Kungliga biblioteket har en särskild samordningsroll. Digiteket, som arbetar på uppdrag av Kungliga biblioteket, fungerar som en plattform för att stärka bibliotekspersonalens kunskap inom digital teknik och medie- och informationskunnighet och skulle kunna vara ett nav för en intern kompetensförsörjning och metodutveckling. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår.

➤*AI-kommissionen föreslår att staten ska erbjuda alla medborgare kostnadsfri tillgång till ett urval av kvalitetssäkrade AI-tjänster: "AI för alla"-reformen. Det måste utredas hur medborgarna får access till tjänsterna. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår. Vilka AI-tjänster som ska inkluderas i AI-hubben måste snabbutredas.*

Stadsledningskontoret anser att förslaget att staten ska tillhandahålla vissa kvalitetssäkrade AI-tjänster kostnadsfritt för alla medborgare, är principiellt intressant. Det finns ett demokratiskt och inkluderande värde i att erbjuda alla invånare avgiftsfri tillgång till centrala digitala verktyg. Det kan förstärka det breda kompetenslyft som föreslås och accelerera AI-användningen i befolkningen. Samtidigt bör det säkerställas att reformen inriktas mot verkliga behov, eftersom många AI-verktyg redan i dag är fritt tillgängliga för slutanvändaren. För att säkerställa en effektiv resursanvändning behöver reformens omfattning, målgrupper, kostnader och genomförande utredas.

➤*AI-kommissionen föreslår att staten bör överväga att ge elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. Vid bibliotek och vid Statens servicecenter ska det finnas AI-tjänster utan kostnad att använda, samt personal som kan vara behjälpliga i hur de kan användas. Även detta måste snabbutredas. I övrigt är det*

arbetsgivarnas ansvar att de anställda har de hjälpmedel som behövs för att lösa sina uppgifter och förbättra verksamheten.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget att erbjuda elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster kan bidra till att stärka elevers och lärares digitala kompetens samt skapa ökad likvärdighet mellan skolor. Stadsledningskontoret vill dock betona att tillgång till AI-tjänster för elever och lärare behöver kompletteras med nationell styrning och vägledning samt utveckling av lärarnas kompetens. Det kommer exempelvis att vara nödvändigt att kompetensutveckla lärare i hur man i undervisningen kan arbeta med källkritik och källtillit utifrån ett AI-perspektiv då eleverna behöver stöd i hur de ska navigera på området. Stadsledningskontoret menar att Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan bör få ett tydligt och resurssatt uppdrag att skyndsamt ta fram nationellt stödmaterial, riktlinjer, och vid behov föreslå justeringar i läro- och kursplaner för att integrera ett AI-perspektiv i alla relevanta skolformer och ämnen. Detta stöd måste vara praktiskt och anpassat för implementering i verksamheterna.

➤AI-kommissionen anser att 750 miljoner kronor totalt under åren 2025-2027 bör avsättas till lärosätena. Syftet är dels att lärarna ska få möjlighet till kompetensutveckling inom AI, dels att innehållet i utbildningarna framtidssäkras.

Stadsledningskontoret är positivt till förslaget och konstaterar att högskole- och universitetsutbildningar behöver följa samhällsutvecklingen. Detta gäller även de utbildningar vars elever i hög grad anställs i offentlig sektor. Stora delar av den AI-kompetens som behövs i kommuner är praktisknära, iterativ och förankrad i lokala verksamhetsbehov. Därför behöver kommuner vara aktiva medskapare i fortbildningen. Stadsledningskontoret föreslår att nationella utbildningsinsatser sker i nära samverkan med kommuner, AI Sweden, Research Institute of Sweden AB (RISE) och SKR och inte enbart via lärosäten. Det finns även ett stort behov av en gemensam, uppdaterad kunskapsöversikt som är riktad till offentlig sektor.

Stadsledningskontoret vill även lyfta att behovet av AI-kompetens inte kommer att kunna täckas enbart av nyutexaminerade personer. Mot denna bakgrund betonar stadsledningskontoret behovet av fortbildning och kompetensutveckling som riktar sig till yrkesgrupper som redan idag arbetar med digitalisering, informations- och cybersäkerhet samt dataskydd inom offentlig sektor.

➤AI-kommissionen uppmantrar regeringen att bjuda in arbetsmarknadens parter, både från privat och offentlig sektor, till en gemensam diskussion. Fokus bör vara att genom samsyn och en bred och långsiktig samverkan utarbeta lösningar på de problem som uppstår på arbetsmarknaden till följd av AI.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att noggrant identifiera hur ansvaret för utbildningskostnader ska fördelas mellan anställda, arbetsgivare och stat i framtiden.

Anställdas lönekostnader under utbildning samt vikariekostnader belastar idag arbetsgivarna. Kostnader för utbildning belastar i vissa fall omställningsorganisationer. I framtiden blir det än viktigare att utbildning genomförs som verksamhetsnära lärande för att inte riskera kvalitetsbrister i leveransen av välfärdstjänster. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att det inom många områden finns brist på vikarier. Stadsledningskontoret ser att det tar tid och resurser att utbilda anställda samtidigt som verksamheten behöver fungera.

Stadsledningskontoret bedömer att landets kommuner står inför stora kompetensförsörjningsutmaningar där det idag saknas tillräcklig kompetens på arbetsmarknaden inom kärnuppdraget. AI kan vara en del av den verksamhetsutveckling som behöver komma till stånd men kompetensutveckling inom AI för alla anställda är inte en allena rådande lösning. Verksamhetsutveckling med stöd av data och datagenererade beslut kan effektivisera planering och styrning av resurser. Omställningsorganisationen för kommuner och regioner, Omställningsfonden har idag inte möjlighet att bevilja medel för utvecklingsinsatser där nya arbetssätt med stöd av AI kan mejslas fram. Det skulle vara önskvärt med ett nytt bredare regelverk och uppdrag till omställningsorganisationerna där utvecklingssatsningar med finansiering från redan inbetald premie möjliggörs.

➤AI-kommissionen föreslår att Arbetsförmedlingen, med hjälp av myndigheter som MYH och SCB, bör få i uppdrag att halvårsvis ta fram prognoser över AI:s inverkan på arbetsmarknaden och vilka utbildningsbehov som finns.

Stadsledningskontoret bedömer att det krävs ett proaktivt arbete med löpande prognoser och analyser för hur olika yrken och yrkesroller påverkas av AI. Ett nationellt kompetensramverk bör tas fram där olika roller och yrkesfunktioner matchas med nivåer av AI-relaterad kunskap. Det möjliggör riktade utbildningssatsningar och enhetliga planeringsverktyg för breddinförande. I Göteborgsregionen pågår ett initiativ kring detta kopplat till generativ AI, med deltagande från flera kommuner, SKR och RISE.

Stadsledningskontoret konstaterar att det kan bli stora konsekvenser ur ett arbetsmarknadsperspektiv om yrken snabbt förändras eller försvinner på grund av AI-teknik. En sådan utveckling ställer krav på att samhället erbjuder kompetensutvecklings- och/eller yrkesväxlingsinsatser. För att klara denna utmaning krävs en tydlig nationell struktur. Stadsledningskontoret ser att både kommunal vuxenutbildning och kommunala arbetsmarknadsinsatser kan spela en viktig roll i att genomföra kompetenshöjande insatser.

➤AI-kommissionen anser att utbildningsväsendet bör tillföras 250 miljoner kronor totalt under åren 2025-2027. Syftet är att frigöra tid för lärare att kompetensutveckla sig samt för att genomföra nödvändiga kompletteringar av utbildningsutbudet av kurser för yrkesverksamma.

Stadsledningskontoret instämmer i att det kommer att krävas en ökad satsning på kompetensutveckling inom AI bland nu yrkesverksamma. Möjligheten till livslångt lärande, utöver det arbetsgivaren normalt erbjuder, kommer därmed att spela en mycket stor roll för Sveriges konkurrenskraft framöver.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att noggrant identifiera hur ansvaret för utbildningskostnader ska fördelas mellan anställda, arbetsgivare och stat i framtiden.

➤AI-kommissionen anser att en AI- hubb¹ ska införas och att det ska snabbutredas om Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) kan vara en lämplig huvudman för uppdraget.

¹ Med hjälp av en AI-hubb är det möjligt att samla information om tillgängliga utbildningar och kurser inom AI, samt information om utvecklingen på arbetsmarknaden. Hubben ger också möjlighet att erbjuda och samla gratis AI-verktyg på en gemensam och lättillgänglig plattform. Förutom att främja AI-användningen skulle hubben fungera som en plattform för gratis, kvalitetssäkrade AI-tjänster.

Stadsledningskontoret vill lyfta att det finns ett behov av en nationell plattform där utbildningsresurser samlas enligt kompetensområden i ett ramverk. Detta möjliggör för kommuner att enklare sätta samman och anpassa utbildningsinsatser för sina behov. En läroplattform i öppen källkod, anpassad för livslångt lärande och delning mellan organisationer, bedöms som särskilt värdefull. Befintliga plattformar på marknaden stödjer inte denna typ av kontinuerligt, samverkande lärande. Göteborgs Stad har förslag till en prototyp och för gärna dialog kring detta.

➤AI-kommissionen anser att alla arbetslösa ska delta i kurser, inom Arbetsförmedlingens och omställningsorganisationernas regi, som syftar till att höja deras AI-kunskap. Resurser för detta bör tas inom ram för arbetsmarknadspolitiken.

Stadsledningskontoret ser det som önskvärt att erbjuda både renodlade AI-utbildningar och att inkludera AI som ett naturligt inslag i andra utbildningar. AI kan ge möjlighet för personer med kortare utbildning att genomföra mer avancerade arbetsuppgifter och det kan även vara ett verktyg för att hantera de kompetensförsörjningsutmaningar som följer av den demografiska utvecklingen.

Innovation, entreprenörskap och riskkapital

➤AI-kommissionen föreslår att regeringen uppdrar åt lämplig myndighet att så snart som möjligt etablera en funktion för rådgivning och regulatorisk sandlåda för både privat och offentlig sektor i linje med AI-förordningens krav.

Stadsledningskontoret anser att AI-förordningens krav på omfattande klassificering, riskbedömningar och dokumentation skapar osäkerhet och medför administration för kommunala verksamheter. Det är positivt att en nationell rådgivningsfunktion skyndsamt etableras för att samordna tolkningar och säkerställa enhetlig tillämpning. Funktionens stöd bör särskilt anpassas för välfärdsverksamheter med känsliga personuppgifter, såsom socialtjänst och skola. Stadsledningskontoret efterfrågar en konkretisering av hur kommuner praktiskt kan nyttja nationella sandlådor för att testa generativ AI på känsliga datamängder utan att riskera dataskyddsoverträdelser samt göra strukturerade riskanalyser av informationssäkerhet och förvaltningsrättsliga frågor i samverkan med IMY, Digg med flera.

AI för en offentlig sektor i framkant

➤ AI-kommissionen föreslår att Försäkringskassan och Skatteverket ges i uppdrag att tillsammans etablera och förvalta en AI-verkstad² för offentlig sektor och fungera som leverantörsmyndigheter för denna. I uppdraget ingår att tillhandahålla ett anslutningsstöd och tillsammans med andra lämpliga aktörer inrätta och administrera en AI-insatsstyrka.

➤AI-kommissionen anser att leverantörsmyndigheterna ska ta fram en struktur för styrning av arbetet med att utveckla och förvalta AI-verkstaden. I det arbetet är det viktigt att de heterogena förutsättningarna i myndigheter, kommuner och regioner beaktas.

² En gemensam kärninfrastruktur för utveckling och leverans av AI-drivna tjänster inom offentlig sektor. I den skulle offentliga aktörer var för sig och tillsammans, och i samspel med näringslivet, kunna utforska och utveckla nya AI-tjänster och funktioner och dela och använda kvalitetssäkrade data, modeller och komponenter.

➤ *AI-kommissionen föreslår att AI-verkstaden etableras stegvis under en femårsperiod, 2025-2029. Under de två första åren kan grundförmågor sättas och infrastrukturen etableras. Den fulla uppskalningen sker under år tre till fem.*

➤ *AI-kommissionen beräknar kostnaden till 145 miljoner kronor det första året och därefter 500 miljoner kronor per år, det vill säga totalt 2 145 miljoner kronor. Det är möjligt att fördela denna kostnad mellan de aktörer som ansluter sig till verkstaden. Etableringskostnaden föreslås finansieras helt genom anslag, i kombination med lånefinansiering, för att säkerställa en hög och förutsebar takt i uppbyggnaden samt låga trösklar för stora som små aktörer att ansluta sig till samarbetet. AI-verkstaden ska efter att den är fullt etablerad huvudsakligen finansieras med avgifter från de deltagande aktörerna.*

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget om AI-verkstaden men vill lyfta att det krävs tydliga former för anslutning, samutveckling och användning för att verkstaden ska vara relevant för både små och stora kommuner. Det krävs ändamålsenliga och långsiktiga avtals- och finansieringsmodeller som möjliggör för kommuner att utnyttja och/eller samutveckla AI-tjänster i nationella lösningar. Det är viktigt att uppmärksamma att kommunernas behov och möjligheter ser olika ut och att kommunerna kan behöva delta på olika nivåer utifrån sina förutsättningar. Kommuner med etablerade AI-strukturer, som Göteborg, behöver både kunna och dra nytta av och bidra med AI-tjänster. Särskild hänsyn bör tas till verksamhetsområden med särskilt komplexa juridiska och etiska krav, såsom socialtjänst och skola.

Det är positivt med en strukturerad och tydlig etappvis uppbyggnad där grundläggande funktioner etableras tidigt, följt av successiv uppskalning. Kommunerna behöver få tydlig information om förutsättningarna för deltagande i ett tidigt skede. Statlig finansiering i uppbyggnadsskedet säkerställer att även mindre aktörer kan delta. På längre sikt är det rimligt att verkstaden finansieras med avgifter, men avgiftsmodellen bör vara differentierad och beakta de deltagande parternas skilda förutsättningar. Stadsledningskontoret vill betona betydelsen av ett tydligt kommun- och regionperspektiv och önskar även lyfta fram Digg, SKR och Vinnova som möjliga parter i arbetet.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen bör ge IMY i uppdrag att etablera ett särskilt spår inriktat mot offentliga aktörer i sin regulatoriska sandlåda. Detta särskilda spår bör integreras i verksamheten i AI-verkstaden. IMY bör vidare ges i uppdrag att, inom ramen för AI-verkstaden, ge offentliga aktörer vägledning när det gäller AI och tolkningen av dataskyddsregelverket. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen.*

Stadsledningskontoret ser positivt på möjligheten till snabb och tydlig vägledning från IMY i frågor som rör regelverket kring dataskydd. Det särskilda spåret mot offentliga aktörer bör utformas så att det är enkelt att ta del av den regulatoriska sandlådan för exempelvis testning av känsliga tillämpningar som rör persondata. Det behövs kompetens och metodstöd, till exempel i arbetet med att ta steget från pilotprojekt till fullskalig driftsättning, då detta medför omfattande juridiska, organisatoriska och tekniska frågor. IMY:s vägledning och utveckling av AI-infrastrukturen bör ta ett helhetsgrepp om hela digitaliseringsresan, inte bara fokusera på personuppgiftsbehandling och dataskyddsförordningen.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen bör ge Digg i uppdrag att inom ramen för AI-verkstaden erbjuda vägledning kring användningen av AI i offentlig sektor. Det beräknade behovet av anslag för detta uppdrag är cirka 4 miljoner kronor årligen.*

Stadsledningskontoret bedömer att Diggs vägledning till offentlig sektor även bör omfatta andra viktiga regelverk, till exempel inom informationssäkerhet, cybersäkerhet, säkerhetsskydd och civil beredskap. Dagens komplexa regelverk riskerar annars att bromsa utvecklingen av AI i offentlig sektor. Det är särskilt viktigt att vägledningen utgår från kommunernas behov. Stadsledningskontoret konstaterar att Diggs framtida ansvar för AI-verkstaden ligger väl i linje med myndighetens nuvarande samarbete med IMY, vilket har resulterat i riktlinjer för AI-användning i offentlig sektor.

Stadsledningskontoret noterar dock att det pågår en sammanslagning av Digg och post- och telestyrelsen, vilket kan påverka genomförandetakten av de uppdrag som tilldelas Digg.

➤ *AI-kommissionen anser att det är viktigt att offentliga aktörer i sin verksamhet använder AI på ett transparent sätt i syfte att bibehålla medborgarnas tillit. Regeringen bör därför överväga att ge myndigheter i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer inom sina ansvarsområden om behov skulle uppstå.*

Stadsledningskontoret betonar vikten av att användningen av AI inom offentlig sektor sker i enlighet med grundläggande värden såsom rättssäkerhet och skydd för individens fri- och rättigheter. Transparens och ansvarstagande bör vara nyckelord vid användningen av AI i offentlig sektor. Etiska riktlinjer kan utgöra ett kompletterande stöd till den rättsliga regleringen och bidra till en ökad medvetenhet, reflektion och styrning vid införandet av AI-lösningar inom till exempel äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen eller elevhälsan. Etiska riktlinjer kan också stärka det interna samtalet om hur AI påverkar yrkesrollen, bemötande av individer och balansen mellan automatisering och professionellt omdöme.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör genomföra en översyn av regelverk som styr offentlig verksamhet i syfte att anpassa dem till en digital transformation med hög grad av AI. Detta kan exempelvis ske genom uppdrag till myndigheter att se över föreskrifter och allmänna råd som de ansvarar för, och att lämna förslag till ändringar av lagar och förordningar inom respektive verksamhetsområde.*

Stadsledningskontoret bedömer att många befintliga föreskrifter och vägledningar inte är anpassade till AI-tillämpningar. Det är angeläget att myndigheter ges i uppdrag att modernisera och anpassa regelverken inom sina områden. Detta behöver ske i dialog med kommuner och andra berörda aktörer.

Ledarskap och styrning

Internationella positioner

➤ *AI-kommissionen föreslår bland annat att implementeringen av reglering blir så harmoniserad som möjligt i EU:s medlemsländer, inte minst GDPR.*

Stadsledningskontoret noterar att EU under senare år haft hög aktivitet i arbetet med att reglera olika aspekter av dataanvändning och var bland annat först i världen med att anta ett regelverk för specifika användningsområden av AI. Som AI-kommissionen framhåller är det av stor vikt att regelverken är tydliga och implementeras på ett harmoniserat sätt i EU:s medlemsländer. Det finns emellertid stora utmaningar med att harmonisera

implementeringen i 27 länder. I det här sammanhanget vill stadsledningskontoret framhålla att det, förutom ett aktivt arbete i frågan om harmonisering, också finns ett behov av vägledning från nationell nivå kopplat till tillämpningen och tolkning av AI-förordningen. Stadsledningskontoret ser gärna ett kommunalt förberedelseprogram för genomförandet av AI-förordningen, motsvarande det stöd som gavs vid införandet av dataskyddsförordningen.

Ledarskap och styrning för att genomföra färdplanen

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör fatta beslut om en AI-strategi för Sverige under 2025 där denna Färdplan utgör grunden. Finansieringen av regeringens AI-strategi bör framgå av vårpropositionen för 2025 eller av en extra ändringsbudget som lämnas till riksdagen under våren 2025.*

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om att regeringen bör anta en ny AI-strategi under 2025. En uppdaterad nationell strategi är viktig för att skapa gemensam riktning, tydliga prioriteringar och ett långsiktigt ramverk för såväl privata som offentliga aktörer. Stadsledningskontoret vill dock poängtera vikten av att en sådan strategi inte bara uttrycker ambitioner, utan också konkretiserar vilket statligt stöd som kommuner och regioner kan förvänta sig i form av finansiering, kompetenslyft och vägledning kopplat till AI. Det vore också önskvärt att strategin omfattar mätbara mål och förväntade effekter. Stadsledningskontoret ser därför positivt på att färdplanen läggs som grund för den kommande nationella AI-strategin, men vill understryka att dess genomslag i praktiken förutsätter nationell styrning och stödstrukturer för implementering. För att AI-strategin ska få önskad effekt är det av stor vikt att det kommunala perspektivet beaktas i det fortsatta arbetet.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör uppmuntra myndigheter att använda AI i sin verksamhet. Ett återrapporteringskrav bör riktas till samtliga myndigheter om hur de arbetar för ansvarsfull implementering av AI. Regeringen har även möjlighet att driva på enskilda myndigheter som den uppfattar ligger efter i sin AI-utveckling. Det sker genom att ge mer specifika uppdrag om att öka AI-användningen, utreda vilka av myndighetens verksamheter som skulle kunna utföras med stöd av AI och ta fram en AI-strategi eller liknande uppdrag. Frågor om AI bör även vara en del av de regelbundna uppföljningssamtal som hålls mellan Regeringskansliet och myndigheter.*

Stadsledningskontoret ser positivt på att statliga myndigheter uppmuntras att öka AI-användningen, men vill poängtera att det är viktigt att detta sker på ett ansvarsfullt sätt där bärande värden såsom rättssäkerhet och demokratisk insyn beaktas för att bibehålla medborgarnas förtroende. Ökad AI-användning inom statlig sektor kan bidra till att stödja och accelerera AI-användningen inom offentlig sektor som helhet.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regioner och kommuner bör, likt det kommissionen föreslår avseende regeringen, uppmuntra och uppmana regionala och kommunala förvaltningar att öka användningen av AI.*

Stadsledningskontoret instämmer i att regioner och kommuner bör uppmuntra ökad användning av AI. Detta går väl i linje med Göteborgs Stads budget 2025, i vilken det framkommer att användningen av AI-funktioner ska utredas och stegvis implementeras i fler verksamheter.

Stadsledningskontoret vill lyfta vikten av att implementeringen av AI sker på ett transparent och rättssäkert sätt samt att demokratiska värden och medborgarnas förtroende bibehålls.

För att öka kommunernas AI-användning behövs ett brett och inkluderande kompetenslyft för politiker, chefer och medarbetare. För att få genomslag krävs fortlöpande kompetensutveckling som är flexibel och som svarar mot verksamheternas behov. Göteborgs Stad har etablerat strukturer där lärande, utveckling och innovation hänger ihop i sammanlänkade steg – från grundläggande förståelse, via praktisk användning, till idéer som leder till innovation och förändring i verksamheten. För att kunna skala upp detta effektivt behövs nationellt stöd i form av gemensamma strukturer, verktyg och innehåll. Stadsledningskontoret ser ett stort behov av en gemensam och uppdaterad kunskapsöversikt riktad till offentlig sektor där innehållet hålls aktuellt med stöd från nationell expertis.

➤ AI-kommissionen anser att regeringen, Regeringskansliet, generaldirektörer, chefer i kommuner och regioner, tillsammans med verkställande direktörer och styrelser i privata företag bör skaffa sig nödvändig AI-kompetens under 2025. Det är av central betydelse att beslutsfattare förstår vad AI är, samt vilken potential och risker den nya tekniken för med sig.

Stadsledningskontoret anser att kunskap och förståelse för AI:s möjligheter och risker är avgörande för att skapa trovärdighet och drivkraft i förändringsarbete och implementering. För att underlätta kompetenshöjande insatser ser stadsledningskontoret behov av en nationell kunskapsöversikt riktad till offentlig sektor.

Skolans roll i AI-omställningen kräver ett nationellt ansvarstagande

AI-kommissionens färdplan konstaterar att AI kommer att få genomgripande effekter på skolan, både vad gäller innehåll, pedagogik och organisering. Trots det innehåller färdplanen inga förslag för skolväsendet på grund av begränsningar i kommittédirektivet. Stadsledningskontoret uppfattar detta som problematiskt och ser det som en brist. Skolan spelar en avgörande roll i att förbereda eleverna för ett samhälle där AI får allt större betydelse. Kunskap om AI behövs inte bara för elevernas framtida yrkesliv, utan även för den värld som unga lever i redan idag. Färdplanens tankar om livslångt lärande blir ofullständiga om skolan inte finns med. Stadsledningskontoret menar att skolan är ett av samhällets mest strategiska verktyg för att möjliggöra en långsiktigt hållbar, demokratisk och inkluderande AI-utveckling. Skolan möter alla unga och lägger grunden för digital kompetens, kritiskt tänkande och viljan att fortsätta lära sig om och med AI.

Utan ett samlat och inkluderande helhetsgrepp finns en risk att viktiga skolfrågor behandlas i isolerade initiativ och utredningar, utan samordning med den nationella AI-strategin. Att exkludera skolväsendet från nationell styrning inom AI främjar inte Sveriges möjligheter att nyttja AI:s potential. Skolan behöver vara en naturlig del av de nationella AI-satsningarna. Stadsledningskontoret anser att regeringen snarast bör ta initiativ till att komplettera AI-kommissionens färdplan med en nationell strategi och konkreta åtgärder för skolväsendet.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning av AI-kommissionens arbete

26 november presenterades rapporten *AI-kommissionens Färdplan för Sverige*. Rapporten syftar till att ge Sverige en tydligare riktning framåt vad gäller AI, och till att inspirera hela det svenska samhället att tillsammans anta den gemensamma utmaning och möjlighet som AI-utvecklingen innebär.

AI-kommissionens bedömning är att vi i Sverige har goda förutsättningar för att ta oss an den kommande AI-utvecklingen på ett gott sätt, men att vi i nuläget halkar efter andra länder. Det är viktigt att åtgärda detta då AI bedöms bli avgörande för Sveriges fortsatta konkurrenskraft, säkerhet, och välbefinnande. Att hamna efter i utvecklingen riskerar att ha stora negativa konsekvenser för Sverige på både kort och lång sikt.

För att Sverige ska kunna maximera nyttan av och minimera riskerna med AI är det viktigt att se den operativa miljön kring tekniken som ett ekosystem. För att AI ska kunna utvecklas och implementeras på ett framgångsrikt och säkert sätt krävs en bred uppsättning åtgärder som kompletterar varandra och täcker många olika områden. Enligt AI-kommissionen är de nödvändiga beståndsdelarna i ett väl fungerande svenskt AI-ekosystem följande: elektricitet, telekom, beräkningskraft, data, säkerhet, spetsforskning, tillgång till utländska AI-resurser, AI-kompetens för alla, innovation och riskkapital samt ledarskap.

AI-kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet idag är det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ner och hindrar utveckling. För att råda bot på detta valde AI-kommissionen att tidigarelägga rapporteringen till regeringen och att presentera arbetet genom att ta fram grunden till en natio-

nell AI-strategi som regeringen bör anta för att ta ett helhetsgrepp kring frågan. Denna grund, *AI-kommissionens Färdplan för Sverige*, består av en kombination av resonemang kring hur Sveriges väg framåt bör se ut, konkreta förslag på åtgärder som ska stärka det svenska AI-ekosystemet samt visioner om mål som skulle kunna uppnås i framtiden. Färdplanen syftar till att, om regeringen implementerar den som en AI-strategi, ge den riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringslivet, offentlig sektor, och det svenska samhället i stort.

Färdplanen är AI-kommissionens slutprodukt och inkluderas som bilaga till detta betänkande, där även en mer detaljerad sammanfattning av den återfinns (Bilaga 2).

Bilaga 2. Färdplanens förslag

Nedanstående punktlista innehåller AI-kommissionens förslag i sin helhet. Förslagen redovisas i enlighet med färdplanens struktur. De förslag som stadsledningskontoret har valt att kommentera i sitt förslag till yttrande är markerade i kursiv stil.

En stabil grund att bygga på

Energi

- AI-kommissionen föreslår att regeringen bör inleda dialog med aktörer som är i färd med att etablera stora och energikrävande datacenter. Förslaget syftar till att nå överenskommelser som värnar Sveriges intressen.
- *Regeringen föreslår i proposition 2023/24:105 att "planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och att möjliggöra den gröna omställningen". Regeringen bedömer därför att "Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045". AI-kommissionen delar denna bedömning, då en fördubbling av nuvarande produktionskapacitet är en förutsättning för svensk industris konkurrenskraft i allmänhet, och för AI i synnerhet. Om elbrist eller risk för elbrist uppstår kan konsekvenserna bli betydande, både för AI-utvecklingen och för investeringar inom svensk industri. Detta riskerar påverka landets långsiktiga konkurrenskraft.*
- *AI-kommissionen menar att regeringen noggrant måste följa utvecklingen och vara beredd att justera sina insatser och åtgärder för elproduktionen med kort varsel. Det hänger samman med den stora osäkerhet som råder kring den framtida elanvändningen. AI-kommissionen välkomnar därför den fördjupade uppföljningen av de kvantitativa bedömningarna som regeringen föreslår i propositionen 2023/24:105, i form av kontrollstationer med start 2030. Här anser AI-kommissionen att den fördjupade uppföljningen bör ge särskild uppmärksamhet till AI-sektorns växande elbehov. Det beror på den snabba teknikutvecklingen som kan kräva justeringar av nuvarande bedömningar. I arbetet med kontrollstationerna bör regeringen även beakta hur AI kan användas för att minska energianvändningen inom samhällets olika sektorer.*
- AI-kommissionen föreslår att regeringen ger Energimyndigheten i uppdrag att övervaka och rapportera om trender inom AI och energiförbrukning. För att göra detta möjligt krävs bättre statistikunderlag över datacentrens energiförbrukning än den som finns tillgänglig i dagsläget.

Telekom

- *Sverige har i över ett sekel varit ett föregångsland när det gäller utbyggnad och tillämpning av telekommunikationer. Tyvärr har vi nu halkat efter, vilket riskerar att minska vår innovations- och konkurrenskraft. Det är därför av yttersta vikt att åtgärda orsakerna till detta.*
- *Frågan är dock komplex, och AI-kommissionen ser regeringens beslut att tillsätta en utredning för att påskynda utbyggnaden av 5G och fiber i Sverige som ett viktigt steg i rätt riktning. Utredningen ska föreslå kompletteringar och anpassningar för att möta kraven i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur. Denna EU-förordning syftar till att minska kostnaderna för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.*

- *AI-kommissionen anser att utredningen även bör ges i uppdrag att analysera de relevanta förslagen i den nyligen publicerade Draghi-rapporten, som berör telekommarknaden. Här föreslår vi till exempel att utredningen särskilt ska analysera de förslag som rör hur konkurrensrätten påverkar företagskonsolideringar och lägga förslag på vilka positioner som Sverige bör driva i EU på AI-området. Utredningen bör även överväga hur Sverige kan driva på för ökade investeringar i telekom på EU-nivå, såsom investeringar i bandbredd och 5G SA. Kostnaderna för dessa åtgärder bör vägas mot det värde de kan skapa i termer av en konkurrenskraftig AI-sektor.*

Beräkningskraft

- *AI-kommissionen bedömer att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 300 miljoner kronor som en engångsinvestering för utveckling och träning av AI-modeller. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för att hålla systemet konkurrenskraftigt.*
- *AI-kommissionen bedömer att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 200 miljoner kronor som en engångsinvestering för att uppgradera och utöka befintlig beräkningskraft för användning av AI-tjänster. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för uppgradering och utveckling. En sådan satsning ska även bidra till att täcka behoven av kapacitet för tillämpningsberäkningar i privat och offentlig sektor. I detta sammanhang är det viktigt att noga följa utvecklingen av molntjänster, så att mixen av att bygga egen beräkningskraft och att köpa molntjänster hela tiden är optimal.*
- *AI-kommissionen anser att det är mycket angeläget att staten stödjer arbetet med att få etablera en AI Factory i Sverige, något som bland annat skulle öka tillgången på beräkningskraft till ett subventionerat pris för små och medelstora företag. För detta behövs motfinansiering från Sverige på minst 50 procent av kostnaderna. Det skulle innebära 30 miljoner euro¹ som en engångsinvestering och sedan 10 miljoner euro per år i fyra år för drift. Ansvaret bör delas mellan Vetenskapsrådet och Vinnova då målgruppen är små och medelstora företag.*
- *AI-kommissionen anser att Vetenskapsrådet, helst i samverkan med övriga nordiska vetenskapsråd, årligen bör redovisa till regeringen huruvida beräkningskraften för träning och användning av AI-modeller är tillräcklig. Regeringen bör ha beredskap att öka anslaget för detta ändamål om Vetenskapsrådets analys visar på ett sådant behov. Det är viktigt att behovsanalysen beaktar att utbudet av beräkningskraft kan påverka efterfrågan och innovationer. Ett visst överutbud av beräkningskraft är därför att föredra i detta läge.*
- *Beräkningskraft för träning av AI-modeller och användning av AI-tjänster blir en allt viktigare del av det moderna samhället. AI-kommissionen anser därför att den bör ha samma status som annan samhällskritisk infrastruktur, såsom järnvägar och elnät.*

Data som en förutsättning för AI-utvecklingen

- *AI-kommissionen föreslår därför att regeringen bör utreda möjligheten att ändra logiken för OSL:s bestämmelser, så att huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda mellan myndigheter och mellan självständiga verksamhetsgrenar inom en myndighet. Regeringen bör också klargöra vilken slags sekretess till skydd för enskilda som ska kvarstå.*

¹ Cirka 345 miljoner kronor vid en eurokurs om 11,49 kronor (2024-11-02)

- *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör överväga om den generella sekretessbrytande bestämmelsen som föreslås i SOU 2024:63 bör utsträckas till att även omfatta sådana uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess. Det bör exempelvis vara möjligt att bryta sådan sekretess om det behövs för att förbättra hälso- och sjukvårdens möjligheter att ställa diagnoser.*
- *AI-kommissionen föreslår att arbetet med att modernisera befintliga registerförfattningar ska fortsätta. Samtidigt anser kommissionen att regeringen bör utreda hur en ramlag för personuppgiftsbehandling skulle kunna utformas i syfte att ersätta de separata registerförfattningarna.*
- *AI-kommissionen anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av implementeringen och tillämpningen av GDPR i Sverige.*
- *I kapitlet AI och samhällets säkerhet föreslår AI-kommissionen ett höjt anslag till Cybercampus Sverige för forskning om AI och cybersäkerhet. Vår bedömning är att forskning om PET-tekniker bör ingå i detta förslag.*
- *AI-kommissionen föreslår att en myndighet, kommitté eller särskild utredare som föreslår ny reglering ska göra en bedömning av om förslaget är utformat på ett digitaliseringsvänligt sätt. Kravet ska framgå av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.*
- *AI-kommissionen föreslår att ett krav på modern datahantering för offentliga aktörer ska framgå av författning, inklusive krav på att upprätta en dataplan.*
- *AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge någon eller några myndigheter i uppdrag att ta fram sektorsspecifika standarder för modern datahantering.*
- *AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge SCB ett sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor.*
- *AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB i uppdrag att inrätta en Data Steward-funktion som beskrivs i detta avsnitt. Vi bedömer att SCB bör få ett ökat årligt anslag på 4 miljoner kronor med anledning av detta uppdrag.*
- *AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB uppdrag att se över avgiftsmodeller för tillgång till offentliga data. Syftet är att göra data mer tillgänglig, särskilt för forskare och mindre företag.*
- *AI-kommissionen föreslår att förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska ändras så att datakonsekvensutredning ska vara obligatorisk när en statlig utredning tar fram lagändring eller när en förvaltningsmyndighet beslutar om föreskrifter eller allmänna råd.*
- *Vi föreslår att tillämpningen av bestämmelsen i 10 kap. 2 a § OSL bör breddas samt att det bör förtydligas under vilka omständigheter offentliga aktörer kan och bör använda sig av molntjänster i sin verksamhet.²*

² I kapitlet AI för en offentlig sektor i framkant lämnas vidare förslag på en gemensam digital kärninfrastruktur (AI-verkstad) vilken även föreslås innefatta

AI och samhällets säkerhet

- *AI-kommissionen anser att den som ansvarar för en samhällsviktig verksamhet måste ta hänsyn till påverkan på Sveriges digitala suveränitet när beslut fattas om AI-användning i verksamheten³.*
- *AI-kommissionen anser att det finns skäl att ytterligare stärka forskningen kring AI och cybersäkerhet under en huvudman, KTH genom Cybercampus Sverige. I syfte att stärka forskningen inom AI och säkerhet föreslår AI-kommissionen att 50 miljoner kronor årligen ska skjutas till för att stärka och utveckla den forskning som i dag bedrivs. Genom att anslå dessa medel skapas förutsättningar att ansöka om ytterligare finansiering från EU samt från den privata sektorn och andra forskningsfinansiärer. Vi bedömer ett sådant anslag vara tillräckligt för att bilda en särskild forskningsavdelning för AI och säkerhet bestående av såväl seniora som juniora forskare.*
- *AI-kommissionen anser att regeringen behöver ta initiativ för att säkerställa en god beredskapsplanering på de områden där bortfall av digital förmåga annars riskerar att slå ut viktiga samhällsfunktioner.*
- *AI-kommissionen anser också att det finns ett behov av att utveckla och upprätthålla robusta beredskapsplaner och responsstrategier för att snabbt kunna hantera och minska de negativa konsekvenserna av AI-relaterade säkerhetsincidenter. AI-specifika scenarier bör tas fram och inkluderas i nationella säkerhetsövningar, och samarbetet stärkas mellan myndigheter, företag och lärosäten för att effektivt svara på hot⁴. Det kan även innebära att befintliga rutiner och planer stärks så att även de i detta avsnitt behandlade riskerna beaktas i tillräcklig omfattning.*
- *AI-kommissionen föreslår att ett svenskt institut för AI-säkerhet ska etableras. Vi bedömer att ett årligt anslag för att driva institutet på 30 miljoner kronor är nödvändigt. Till institutet ska en forskningsfond på 50 miljoner kronor kopplas.*

Spetsforskning i samverkan

- *AI-kommissionen föreslår att regeringen inrättar ett begränsat antal excellenscenter inom AI-området till en ungefärlig styckkostnad om 100 miljoner kronor per år under 10 år, till ett totalbelopp om 300 miljoner kronor årligen. Centren ska samverka med forskare och projekt vid olika svenska och internationella lärosäten, samt samarbeta med både näringslivet och offentlig sektor. Dessa center kan vara virtuella och omfatta flera lärosäten, men ska ha ett lärosäte som huvudman. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiär, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.*
- *AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till 200 AI-post doc-tjänster till en kostnad om 500 miljoner kronor totalt under tio år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga*

molnlösningar.

³ Detta är också ett bidragande skäl till de förslag som lämnas i kapitlet *AI för en offentlig sektor i framkant* om en gemensam AI-verkstad för offentlig sektor.

⁴ I sammanhanget kan det vara intressant att notera att den utredning som föreslog den nu gällande ordningen för civilt försvar, föreslog en särskild beredskapssektor för cybersäkerhet i syfte att stärka samhällets koordinering när det gäller dessa frågor. Förslaget blev emellertid inte verklighet. Se SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft, s. 258 ff.

forskningsfinansiär, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.

- AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till motsvarande 50 heltidsanställda gästprofessorer inom AI till en kostnad om 300 miljoner kronor totalt under tio år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.
- AI-kommissionen föreslår att det avsätts medel till motsvarande 500 kombinationstjänster inom AI till en kostnad om 350 miljoner kronor totalt under 10 år. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudmän för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.
- AI-kommissionen föreslår att det inrättas forskarskolor inom Vetenskapsrådets huvudområden och att det avsätts 2,4 miljarder kronor för detta ändamål under en tioårsperiod, vilket motsvarar 600 doktorer. Vetenskapsrådet, i samråd med övriga forskningsfinansiärer, bör vara huvudman för en utlysning och fördela resurserna i konkurrens mellan universitet och högskolor.

Tillgång till internationella AI-resurser

- AI-kommissionen understryker hur avgörande det är att de här plattformarna och verktygen tillgängliggörs samtidigt i Sverige och EU som i resten av världen. Som föreslås i kapitlet *Internationella positioner* är det därmed av stor vikt att svenska företrädare verkar för att den AI-relaterade EU-regleringen inte bidrar till försämrad tillgänglighet för dessa verktyg. De tekniska attachéer som föreslås i samma kapitel bör också aktivt verka för att minska dessa risker.

AI för alla

Kompetenslyft för alla

- För att öka kunskapen om AI bland alla människor som bor i Sverige föreslår AI-kommissionen en förstärkning av medel för folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten⁵, AI-kommissionen välkomnar uppdraget till Mediemyndigheten rörande en nationell satsning för stärkt medie- och informationskunnighet. Se Uppdrag till Mediemyndigheten att genomföra en nationell satsning för stärkt medie- och informationskunnighet i en tid av artificiell intelligens och desinformation och på så sätt öka samhällets motståndskraft (Ku2024/00419). PTS och studieförbunden under åren 2025–2029 med 100 miljoner kronor per år. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora tekniskiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker AI kan medföra. Därmed kan legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker öka.
- AI-kommissionen föreslår också en satsning på folkbiblioteken om 100 miljoner kronor per år under åren 2025–2029. Det stärker deras uppdrag att främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Satsningen syftar till att allmänheten ska kunna få hjälp med att prova på och använda AI-verktyg kostnadsfritt.

⁵ AI-kommissionen välkomnar uppdraget till Mediemyndigheten rörande en nationell satsning för stärkt medie- och informationskunnighet. Se Uppdrag till Mediemyndigheten att genomföra en nationell satsning för stärkt medie- och informationskunnighet i en tid av artificiell intelligens och desinformation och på så sätt öka samhällets motståndskraft (Ku2024/0019).

- *Likt hem-pc-reformen på 1990-talet bör staten erbjuda alla medborgare kostnadsfri tillgång till ett urval av kvalitetssäkrade AI-tjänster: ”AI för alla”-reformen.⁶ Genom att demokratisera åtkomsten till dessa verktyg kan Sverige positionera sig som en föregångare inom AI-användning. En sådan bred satsning skulle inte bara stimulera innovation och produktivitet på individnivå, utan också ge Sverige en unik profil internationellt – ett land som prioriterar att göra spjutspetsteknologi tillgänglig för alla medborgare. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår på sida 70. Vilka AI-tjänster som ska inkluderas i AI-hubben måste snabbutredas. Den task force vi föreslår i kapitlet Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen ska ha till uppgift att snabbutreda och förhandla med leverantörer om förutsättningarna för att erbjuda gratis AI-tjänster, sätta ett tak för hur mycket satsningen får kosta och under hur lång tid erbjudandet ska fortgå.*
- *Staten bör också överväga att ge elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. Vid bibliotek och vid Statens servicecenter ska det finnas AI-tjänster utan kostnad att använda, samt personal som kan vara behjälpliga i hur de kan användas. Även detta måste snabbutredas av den task force vi föreslår i kapitlet Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen. I övrigt är det arbetsgivarnas ansvar att de anställda har de hjälpmedel som behövs för att lösa sina uppgifter och förbättra verksamheten.*
- *AI-kommissionen anser att 750 miljoner kronor totalt under åren 2025–2027 bör avsättas till lärosätena. Syftet är dels att lärarna ska få möjlighet till kompetensutveckling inom AI, dels att innehållet i utbildningarna framtidssäkras. Universitets- och högskolerådet bör få i uppdrag att ansvara för satsningen och tillföras 5 miljoner kronor årligen för det utökade uppdraget.*
- *AI-kommissionen uppmuntrar regeringen att bjuda in arbetsmarknadens parter, både från privat och offentlig sektor, till en gemensam diskussion. Fokus bör vara att genom samsyn och en bred och långsiktig samverkan utarbeta lösningar på de problem som uppstår på arbetsmarknaden till följd av AI.*
- *AI-kommissionen ser att det finns behov av ytterligare insatser på området. Bland annat menar vi att Arbetsförmedlingen, med hjälp av myndigheter som MYH och SCB⁷, bör få i uppdrag att halvårsvis ta fram prognoser över AI:s inverkan på arbetsmarknaden och vilka utbildningsbehov som finns.*
- *Kommissionen anser också att Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) årligen bör sammanställa forskningsläget om utvecklingen på arbetsmarknaden i relation till utvecklingen inom AI. Detta i syfte att arbetsmarknads- och utbildningspolitiken i framtiden ska bli mer evidensbaserad. Dessa underlag kan med fördel göras tillgängliga inom AI-hubben (för mer information om den föreslagna AI-hubben, se nedan). Kommissionen uppskattar att IFAU bör tillföras 3 miljoner kronor årligen för detta uppdrag.*

⁶ Det måste utredas hur medborgarna får access till tjänsterna på den AI-hubb som beskrivs nedan.

⁷ Värt att notera i detta sammanhang är att SCB har i uppgift att göra långsiktiga prognoser om befolkning, utbildning och arbetsmarknad.

- *AI-kommissionen anser att utbildningsväsendet bör tillföras 250 miljoner kronor totalt under åren 2025–2027. Syftet är att frigöra tid för lärare att kompetensutveckla sig samt för att genomföra nödvändiga kompletteringar av utbildningsutbudet av kurser för yrkesverksamma.*
- *Uppgiften att koordinera och sammanställa den nationella satsningen på livslångt lärande bör ges till Universitets- och högskolerådet (UHR) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). Myndigheterna bör samordna sina uppdrag och de bör vardera tillföras 5 miljoner kronor årligen i två år för uppdraget, därefter 2 miljoner kronor vardera per år. Kursutbudet bör finnas på AI-hubben, som presenteras mer ingående nedan.*
- *AI-kommissionen anser att analysen och förslagen som togs fram inom Regeringskansliets Samverkansprogram om Kompetensförsörjning och Livslångt lärande ska ligga till grund för en AI-hubb. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) kan vara en lämplig huvudman för uppdraget, men detta behöver snabbutredas av den task force som föreslås i kapitlet *Styrning för att genomföra Färdplanen*. Regeringen bör dock redan nu avsätta 10 miljoner kronor årligen för uppbyggnad och drift av AI-hubben.*
- *AI-kommissionen föreslår att universitet och högskolor ska ta ett större ansvar än i dag för validering av AI-kunskaper för fortsatta studier inom akademien⁸. I uppdraget bör det även ingå att utveckla en AI-tjänst som kan underlätta arbetet, bland annat vad gäller sammanställning av dokumentation från en mängd olika källor. Det kommer sannolikt att krävas ett större offentligt åtagande än i dag för att kompetenskartläggning och ett valideringssystem ska fungera i praktiken och för att upprätthålla hög kvalitet. Resurser till detta bör omfördelas inom ramen för vuxenutbildningen.*
- *AI-kommissionen anser att alla arbetslösa ska delta i kurser, inom Arbetsförmedlingens och omställningsorganisationernas regi, som syftar till att höja deras AI-kunskap. Resurser för detta bör tas inom ram för arbetsmarknadspolitiken.*

Innovation, entreprenörskap och riskkapital

- *Vinnova bör ges i uppdrag att tillsammans med näringslivet och aktörer från offentlig sektor så snart som möjligt utreda vad som krävs för att få till stånd större sektorsöverskridande projekt, där värdet av en innovation kommer fler till del än de inblandade parterna. Utredningen bör innehålla en analys av hur staten finansiellt kan stödja dessa projekt, inklusive möjligheten till offentlig-privata partnerskap, givet att projekten inte kan förväntas ske på regelbunden basis, och ofta torde kräva relativt stora belopp. Uppdraget bör också innebära att skapa forum, med representanter för privat och offentlig sektor, för att identifiera möjliga sektorsöverskridande projekt.*
- *Vinnova bör få uppdraget att tillsammans med näringsliv och offentlig sektor utreda hur möjligheterna kan förbättras för att data ska delas för att främja innovation.*
- *Utveckla och expandera IMY:s regulatoriska sandlåda för privata företag. För att möta näringslivets behov av klarhet kring dataskyddsregelverket bör IMY ges i uppdrag att inom*

⁸ Validering inom högskolan handlar om flera olika saker. Det kan avse både bedömning av tidigare studier och bedömning av reell kompetens (till exempel yrkeserfarenhet). Bedömningarna kan sedan användas både för antagning (uppfylla behörighetskraven) och för tillgodoräknande av vissa kurser/moment. Se till exempel Universitets- och högskolerådets rapport Pilotverksamheten för bedömning av reell kompetens (REKO) (dnr 00399–2019). Även inom EU pågår arbete kring detta.

maximalt fyra veckor ge enskilda privata aktörer icke-bindande besked om olika AI-lösningar är i linje med dataskyddsregelverket. Myndigheten bör också kunna ge information till små och medelstora företag om var de bör vända sig i frågor som ligger utanför IMY:s kompetensområde. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen. Tjänsten ska vara tillgänglig genom den samlade ingång som AI-verkstaden föreslås utgöra.

- *Uppdra åt lämplig myndighet att så snart som möjligt etablera en funktion för rådgivning och regulatorisk sandlåda för både privat och offentlig sektor i linje med AI-förordningens krav. Det är centralt att regeringen agerar för att undanröja den osäkerhet som i dag finns kring tillämpningen av den nya förordningen. En utredning tillsattes i september för att lämna förslag kring tillämpningen av AI-förordningen.⁹*
- Utöka stödet via Vinnova och Almi till projekt och livskraftiga AI-startups som av strukturella skäl, till exempel för hög teknikrisk, exempelvis till följd av utveckling av disruptiva teknologier, eller bristande skalbarhet, inte får finansiering i privata kapitalmarknaden. Sammanlagt bör det årliga stödet öka med 100 miljoner kronor årligen, under en femårsperiod.
- AI-kommissionen anser att en nationell samordnare ska tillsättas inom ramen för kommittéväsendet för att samordna det fortsatta arbetet med att ta fram stora språkmodeller för svenska språket. Givet statens centrala roll, behovet av att involvera flera olika aktörer samt nödvändigheten av att lösa de upphovsrättsliga utmaningarna på ett tillfredsställande sätt, anser AI-kommissionen att det är naturligt för staten att samordna och driva på detta arbete. Vid sidan av KB och AI Sweden bör representanter från lärosäten, offentlig sektor¹⁰ och det privata näringslivet delta i utvecklingsarbetet.
- Den nationella samordnaren bör ges i uppdrag att samordna och driva på arbetet med att utveckla stora multimodala modeller för det svenska språket tillsammans med berörda aktörer samt eventuella internationella samarbetspartners. Samordnaren bör även driva på arbetet med att ta fram en ersättningsmodell som på ett rimligt sätt ersätter rättighetshavare vars verk används för att träna stora modeller. Inom ramen för uppdraget bör samordnaren ha ett nära samarbete med rättighetshavare, de som tränar modeller samt organisationer för kollektiv rättighetsförvaltning. Samordnaren bör därutöver ta ställning till behovet av att etablera samarbeten med andra nordiska länder och inom EU. Slutligen bör samordnaren även ta ställning till behovet av att utveckla stora språkmodeller för de nationella minoritetsspråken.

AI för en offentlig sektor i framkant

- AI-kommissionen anser därför att E-hälsomyndigheten bör få regeringens uppdrag att verka för jämlika förutsättningar för implementering av AI-tillämpningar inom hälso- och sjukvården. E-hälsomyndigheten bör även kunna agera som ett samlande och samordnande organ för AI-relaterade frågor, för alla aktörer med uppdrag inom hälso- och sjukvården.
- *AI-kommissionen föreslår att Försäkringskassan och Skatteverket ges i uppdrag att tillsammans etablera och förvalta en AI-verkstad för offentlig sektor och fungera som*

⁹ Trygg och tillförlitlig användning av AI, Dir. 2024:83.

¹⁰ Bland offentliga aktörer bör särskilt nämnas Institutet för språk och folkminnen (Isof), Riksarkivet, Skatteverket vilka är några av de myndigheter som har tillgång till stora datamängder. Det bör även vara naturligt att involvera andra offentliga aktörer som använder stora språkmodeller i sin verksamhet samt SKR.

leverantörsmyndigheter för denna. I uppdraget ingår också att tillhandahålla ett anslutningsstöd och tillsammans med andra lämpliga aktörer inrätta och administrera en AI-insatsstyrka. Myndigheterna ska utreda de rättsliga frågeställningarna och vid behov lämna författningsförslag för etableringen av AI-verkstaden. Det finns fördelar med att i författning tydliggöra leverantörsmyndigheternas uppdrag.

- AI-kommissionen anser att leverantörsmyndigheterna ska ta fram en struktur för styrning av arbetet med att utveckla och förvalta AI-verkstaden. I det arbetet är det viktigt att de heterogena förutsättningarna i myndigheter, kommuner och regioner beaktas.
- AI-verkstaden föreslås etableras stegvis under en femårsperiod, 2025–2029. Under de två första åren kan grundförmågor sättas och infrastrukturen etableras. Redan under de första åren kommer vissa värdeskapande AI-tjänster kunna tas fram och börja användas. Den fulla uppskalningen sker under år tre till fem.
- Kostnaden beräknas uppgå till 145 miljoner kronor det första året och därefter 500 miljoner kronor per år, det vill säga totalt 2 145 miljoner kronor. Det är möjligt att fördela denna kostnad mellan de aktörer som ansluter sig till verkstaden. AI-kommissionen föreslår dock att etableringskostnaden bör finansieras helt genom anslag, i kombination med lånefinansiering där så är lämpligt, för att säkerställa en hög och förutsebar takt i uppbyggnaden samt låga trösklar för stora som små aktörer att ansluta sig till samarbetet. Som nämns ovan ska AI-verkstaden efter att den är fullt etablerad huvudsakligen finansieras med avgifter från de deltagande aktörerna.
- AI-kommissionen anser att regeringen bör ge IMY i uppdrag att etablera ett särskilt spår inriktat mot offentliga aktörer i sin regulatoriska sandlåda. Detta särskilda spår bör integreras i verksamheten i AI-verkstaden. IMY bör vidare ges i uppdrag att, inom ramen för AI-verkstaden, ge offentliga aktörer vägledning när det gäller AI och tolkningen av dataskyddsregelverket. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen.
- AI-kommissionen anser att regeringen bör ge Digg i uppdrag att inom ramen för AI-verkstaden erbjuda vägledning kring användningen av AI i offentlig sektor. Det beräknade behovet av anslag för detta uppdrag är cirka 4 miljoner kronor årligen.
- AI-kommissionen anser att en portalfunktion som beskrivs ovan är en viktig del i att främja användningen av, och kunskapen om, AI i samhället. Hur en sådan funktion ska kunna åstadkommas behöver dock utredas vidare, förslagsvis i samband med den utredning som görs för etableringen av AI-verkstaden.
- AI-kommissionen anser att det är viktigt att offentliga aktörer i sin verksamhet använder AI på ett transparent sätt i syfte att bibehålla medborgarnas tillit. Det är inte minst viktigt för att skapa förtroende för de förslag vi lagt ovan. Regeringen bör därför överväga att ge myndigheter i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer inom sina ansvarsområden om behov skulle uppstå.
- Regeringen bör genomföra en översyn av regelverk som styr offentlig verksamhet i syfte att anpassa dem till en digital transformation med hög grad av AI. Detta kan exempelvis ske genom uppdrag till myndigheter att se över föreskrifter och allmänna råd som de ansvarar för,

och att lämna förslag till ändringar av lagar och förordningar inom respektive verksamhetsområde.

Ledarskap och styrning

Internationella positioner

- Åtgärder bör vidtas för att råda bot på Sveriges underrepresentation inom EU:s institutioner. Specifikt kommer det att behövas fler svenska tjänstemän inom generaldirektoratet för kommunikation (DG Connect) och den AI-byrå som nu bildas i Bryssel. För att uppnå detta bör bland annat placeringar av tjänstemän från myndigheter och departement finansieras centralt. Den enhet som lånar ut personal ska inte belastas med kostnaden. Kostnaden kopplat till AI-frågor bedöms gradvis öka och uppgå till 10 miljoner kronor per år inom fyra år.
- Regeringskansliet och svenska myndigheter bör säkerställa ett mer aktivt deltagande i AI-frågor inom EU-samarbetet. Tillräckliga resurser måste därför ges till de enheter inom Regeringskansliet och till de myndigheter som deltar i EU-förhandlingar på området.
- *I förhandlingsarbetet bör svenska företrädare bland annat verka för att:*
 - *Regleringen på EU-nivå inte otillbörligt hämmar europeiska företags globala konkurrenskraft, till exempel genom att europeiska företag inte får tillgång till den senaste teknologin från tredje land.*
 - *Regleringsbördan inte ska vara onödigt tung för företagen. Målet måste vara att det ska vara lätt att göra rätt inom ramen för den samlade regleringen.*
 - *Implementeringen av reglering blir så harmoniserad som möjligt i EU:s medlemsländer, inte minst GDPR.*
 - *Svenska synpunkter tidigt förs fram till EU-kommissionen på deras planerade arbete på AI-området (även innan formella förslag läggs på bordet).*
 - *Hitta gemensamma lösningar på frågor kopplade till upphovsrätt och användande av generativ AI.*
 - *Svenska intressen och befintliga standarder beaktas när nya datastandarder tas fram inom EU.*
- Inrätta öppna och transparenta strukturer för samråd med näringsliv, akademi och representanter för kommuner och regioner, för att möjliggöra att svenska förhandlare har tillgång till information om den senaste utvecklingen och svenska intressen på området.
- Ge Vinnova möjligheten att finansiera fleråriga EU-projekt, genom att ge myndigheten ett beställningsbemyndigande. AI-kommissionen välkomnar regeringens förslag om detta.
- Tilldela Vinnova och Vetenskapsrådet ökade medel för medfinansiering av Digital Europe-projekt på i storleksordningen 160 miljoner kronor per år. Det bör också skapas ett buffertutrymme för att i högre grad än i dag kunna ge förhandsgaranti om medfinansiering. Genom en örönmärkt buffertfond, med en initial kapacitet på cirka 50 miljoner kronor, bör årliga svängningar i andelen beviljade ansökningar kunna hanteras.
- Utred möjligheten att, enligt norsk modell, ge ex post-anslag till lärosäten i relation till hur många EU-projekt man deltar i. Syftet är att kompensera för den ofta låga overhead-kompensationen från EU. Regeringen bör avsätta ca 30 miljoner kronor årligen för sådan kompensation.

- Det svenska deltagandet i EU-finansierade program är särskilt lågt på företagssidan. Regeringen bör därför se över den nuvarande modellen för att bevaka utlysningar och sprida information om EU-finansierade program till alla relevanta aktörer. Samrådet med näringsliv och akademi är viktigt också ur denna synvinkel. Vinnova och Digg bör också vidta åtgärder för att öka synligheten för EU-program som Horizon Europe, inklusive EIC deep tech fund, och Digital Europe.
- Arbeta för ett mer samordnat nordiskt agerande i internationella förhandlingar om AI-reglering, inte minst i EU.
- Tekniska attachéer med bred kunskap om det svenska AI-ekosystemet bör stationeras i nyckelländer, för att bygga strategiska samarbeten mellan svenska och utländska parter. För detta bör totalt 15 miljoner kronor per år anslås till lämpliga myndigheter och organisationer.
- Regeringen bör driva på det transatlantiska samarbetet till exempel i *Trade and Technology Council (TTC)*. Som ett litet och starkt exportberoende land, är det transatlantiska samarbetet av särskild vikt för Sverige, som skulle gynnas av gemensamma transatlantiska regler.

Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen

- Regeringen bör fatta beslut om en AI-strategi för Sverige under 2025 där denna Färdplan utgör grunden.
- Behovet av snabba beslut om systemövergripande åtgärder utgör själva anledningen till att AI-kommissionen valde att tidigarelägga sin rapport. Finansieringen av regeringens AI-strategi bör därför framgå av vårpropositionen för 2025 eller av en extra ändringsbudget som lämnas till riksdagen under våren 2025. AI-utvecklingen kräver samordning av politiska beslut i en hastighet som systemet i dag inte förmår. I syfte att centralisera och effektivisera hanteringen av frågor gällande AI bör en särskild task force tillsättas vid Regeringskansliets Statsrådsberedning.¹¹ En sådan task force ska fungera som en brygga mellan politiken och de medarbetare på Regeringskansliet som implementerar och följer upp regeringens AI-strategi. AI-kommissionen föreslår i övrigt inga förändringar i Regeringskansliets organisation. Arbetet i en task force kan även bli en naturlig fortsättning på det arbete AI-kommissionen bedrivit. Genom att ta vid där kommissionens arbete slutar kan det momentum som byggts upp under 2024 med ett mycket stort antal samhällskontakter tas till vara. AI-kommissionen anser att 35 miljoner kronor årligen bör avsättas för denna task force.

Gruppen bör ledas av en statssekreterare med erfarenhet från arbete i Regeringskansliet. Det är nödvändigt att det inom gruppen finns både generalist- och specialistkompetenser. Specialister rör exempelvis AI-teknologi (motsvarande en Chief Technology Officer), dataförvaltning (motsvarande Data steward-kompetens¹², personer med kompetens kring de juridiska regelverk och de säkerhetsfrågor som är av betydelse för utvecklingen och användningen av

¹¹ I sammanhanget kan det noteras att Produktivitetskommissionen nyligen föreslagit att en samordningsfunktion i Statsrådsberedningen ska skapas för prioriterade sektorsövergripande frågor. Se SOU 2024:29 Goda möjligheter till ökat välbefinnande, s. 492.

¹² Med Data Steward menas här en person med mycket stor kompetens kring dataförvaltning. Kommissionen föreslår även i kapitlet Data som en förutsättning för AI att en Data Steward-funktion ska inrättas vilket är ett separat förslag i förhållande till det som nämns här.

AI, samt internationell förhandlingserfarenhet. Efter fem år bör det utvärderas om denna task force ska fortsätta sitt arbete, eller om man kan återgå till ett mer normalt läge avseende hanteringen av AI-relaterade frågor inom förvaltningen.

Till denna task force bör det knytas en statssekreterargrupp och en interdepartemental arbetsgrupp. Den bör även ges ansvar för att bevaka viktiga frågor i vår omvärld, inklusive inom EU, som rör AI i syfte att hålla ansvariga politiker informerade. Den bör ha regelbundna samråd med näringsliv, offentlig sektor, akademi och arbetsmarknadens parter för att hålla sig informerad om den tekniska utvecklingen. AI-kommissionens medlemmar kan med fördel användas som ett vetenskapligt råd i det fortsatta arbetet.

- Regeringen bör årligen följa upp de åtgärder som vidtas i syfte att uppfylla målen för Sveriges AI-strategi. Detta bör redovisas i en årlig rapport, vilken den task force AI-kommissionen föreslår ska ansvara för. För att underlätta uppföljning av implementeringen av åtgärderna bör uppföljningsindikatorer (Key Performance Indicators) tas fram. I bilaga B ger vi förslag på sådana. I syfte att tydliggöra de offentliga investeringar som görs för att stärka Sveriges AI-förmåga bör dessa AI-utgifter redovisas särskilt under samtliga utgiftsområden i budgetpropositionen.
- *Regeringen bör uppmuntra myndigheter att använda AI i sin verksamhet. Detta kan ske på flera olika sätt:*
 - *Ett återrapporteringskrav bör riktas till samtliga myndigheter om hur de arbetar för ansvarfull implementering av AI i sina respektive myndigheter. Jämför med tidigare uppdrag som gällt Agenda 2030, jämställdhet eller kring hemarbete under pandemin. Flera liknande uppdrag har lagts redan av olika departement, men kommissionen vill understryka den signal som ges när samtliga myndigheter får samma uppdrag.*
 - *Regeringen har även möjlighet att driva på enskilda myndigheter som den uppfattar ligger efter i sin AI-utveckling. Det sker genom att ge mer specifika uppdrag om att öka AI-användningen, utreda vilka av myndighetens verksamheter som skulle kunna utföras med stöd av AI och ta fram en AI-strategi eller liknande uppdrag.*
 - *Frågor om AI bör även vara en del av de regelbundna uppföljningssamtal som hålls mellan Regeringskansliet och myndigheter.*
- *Regioner och kommuner bör, likt det vi föreslår avseende regeringen, uppmuntra och uppmana regionala och kommunala förvaltningar att öka användningen av AI.*
- *Avslutningsvis, vikten av personligt ledarskap vid stora teknikskiften kan inte nog betonas. AI-kommissionen anser därför att regeringen, Regeringskansliet, generaldirektörer, chefer i kommuner och regioner, tillsammans med verkställande direktörer och styrelser i privata företag bör föregå med gott exempel och skaffa sig nödvändig AI-kompetens under 2025. Det är av central betydelse att våra beslutsfattare förstår vad AI är, samt vilken potential och risker den nya tekniken för med sig. Vi anser också att det inom Regeringskansliet bör sättas upp ett mål om att en viss andel av anställda på varje departement ska ha AI-kompetens*

Datum: 2025-05-12

Ärendenummer: SLK-2025-00328

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Diarienummer: Fi2025/00457

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Finansdepartementet - AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

AI-kommissionens förslag till Färdplan innehåller förslag som berör såväl statliga myndigheter, lärosäten som den privata och offentliga sektorn. Göteborgs Stad har valt att behandla de förslag som i hög grad kan beröra staden och där det finns anledning att lämna synpunkter utifrån underlag från förvaltningar och bolag.

Göteborgs Stad är över lag positiv till förslagen i färdplanen och tillstyrker förslaget om att regeringen bör anta en AI-strategi under 2025 med AI-kommissionens förslag till färdplan som grund. Staden välkomnar bland annat förslagen om en AI-verkstad, att utreda och förtydliga juridiken kring att dela data samt ett brett kunskapslyft.

Göteborgs Stad vill understryka att förslagets genomslag i praktiken förutsätter förtydligande av vilket statligt stöd som kommuner och regioner kan förvänta sig i form av bland annat finansiering, kompetenslyft och juridisk vägledning. Staden menar att utveckling och genomförande av en nationell AI-strategi bör ske i dialog med berörda aktörer, inte minst kommuner.

Göteborgs Stad delar inte helt och fullt AI-kommissionens ståndpunkt att alla färdplanens delar hänger ihop och behöver genomföras tillsammans för full effektivitet. Staden anser att till exempel grundläggande kompetenshöjande åtgärder inte nödvändigtvis är avhängigt genomförandet av andra förslag. Att skapa ett sammanhållet ekosystem kan dock ge positiva synergieffekter.

Enligt utredningens direktiv ingår det inte i kommissionens uppdrag att lämna förslag om skolväsendet. Göteborgs Stad ser detta som en brist och anser att grundskola och gymnasieskola behöver omfattas av en kommande AI-strategi, se nedan rubrik *Skolans roll i AI-omställningen kräver ett nationellt ansvarstagande*. Färdplanens konsekvensanalys saknar även en bedömning om vad förslagen kan innebära utifrån barnkonventionen och barnets bästa.

Färdplanens konsekvensanalys lyfter vikten av att medborgarna har kunskap om AI:s möjligheter och begränsningar, vilket skapar förutsättningar för en öppen och informerad diskussion om teknologins roll i samhället. Kommissionen menar att målet är en framtid där AI används som ett verktyg i medborgarnas och mänsklighetens tjänst. Göteborgs Stad anser att Färdplanen saknar en beskrivning av vilka konsekvenser som väntas utifrån enskildas perspektiv. Förutsättningarna att ta sig an den omställning som AI medför varierar i befolkningen och kan påverkas av bland annat ålder, utbildningsnivå,

ekonomiska förutsättningar och funktionsnedsättning. Utbildningsinsatserna för dem som färdplanen tar sikte på behöver anpassas så att det är möjligt för var och en att tillgodogöra sig ny kunskap om AI i tillräckligt stor utsträckning. Risken är annars att digitala utanförskap befästs och tilliten till exempelvis kommunal verksamhet minskar.

I förslag till Färdplan betonas data som en förutsättning för AI-utveckling. Göteborgs Stad anser att färdplanen bör uppmärksamma att kvalitén på data är väsentlig att beakta. Vidare är det viktigt att säkerställa att resultaten av AI bearbetning är icke-diskriminerande.

Nedan i kursiv stil, presenteras de förslag i Färdplanen som Göteborgs Stad haft anledning att kommentera, följt av Göteborgs Stads synpunkter. I vissa fall har staden komprimerat förslagen. Avslutningsvis kommenteras skolväsendets roll i AI-omställningen.

En stabil grund att bygga på

Energi

➤*Regeringen föreslår i proposition 2023/24:105 att "planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och att möjliggöra den gröna omställningen". Regeringen bedömer därför att "Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045". AI-kommissionen delar denna bedömning, då en fördubbling av nuvarande produktionskapacitet är en förutsättning för svensk industris konkurrenskraft i allmänhet, och för AI i synnerhet.*

Göteborgs Stad ser positivt på att energifrågan ges utrymme i färdplanen, men ifrågasätter behovet av att särskilt följa upp AI-sektorns elbehov i de kontrollstationer som föreslås i propositionen 2023/24:105. AI är en av många sektorer med hög energikonsumtion, och hantering av det ökade energibehovet bör ske inom ramen för redan pågående arbete i energisektorn.

➤*AI-kommissionen välkomnar även den fördjupade uppföljningen av de kvantitativa bedömningarna som regeringen föreslår i propositionen 2023/24:105, i form av kontrollstationer med start 2030. Uppföljningen bör ge särskild uppmärksamhet till AI-sektorns växande elbehov. I arbetet med kontrollstationerna bör regeringen även beakta hur AI kan användas för att minska energianvändningen inom samhällets olika sektorer.*

Göteborgs Stad ser ett ökat fokus på energieffektivisering inom AI-sektorn. Utredningen nämner AI-algoritmer med lägre energibehov, men lämnar inga konkreta förslag för att stimulera utveckling inom detta område. Göteborgs Stad anser att staten bör främja forskning och innovation kring AI-lösningar med lägre resursförbrukning, exempelvis genom riktade forskningsmedel eller innovationsupphandlingar.

Telekom

➤*AI-kommissionen menar att Sverige riskerar att minska innovations- och konkurrenskraft på grund av att vi halkar efter i utbyggnad och tillämpning av telekommunikationer. AI-kommissionen anser att regeringens beslut att tillsätta en utredning för att påskynda utbyggnaden av 5G och fiber i Sverige är viktig. Utredningen ska föreslå kompletteringar och anpassningar för att möta kraven i EU:s förordning om gigabitinfrastuktur. Denna EU-förordning syftar till att minska kostnaderna för utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.*

Göteborgs Stad instämmer i att en brist på digital och fysisk infrastruktur kan hämma AI-utvecklingen i Sverige. Det kan även göra Göteborg mindre attraktivt för AI-företag, investeringar och etableringar. Göteborgs Stad föreslår en utbyggnad av den digitala infrastrukturen genom att satsa på höghastighetsinternet och datacenter för att stödja AI-utvecklingen.

Beräkningskraft

➤AI-kommissionen bedömer även att staten behöver tillföra Vetenskapsrådet 200 miljoner kronor som en engångsinvestering för att uppgradera och utöka befintlig beräkningskraft för användning av AI-tjänster. Därefter behövs 25 miljoner kronor årligen för uppgradering och utveckling. En sådan satsning ska även bidra till att täcka behoven av kapacitet för tillämpningsberäkningar i privat och offentlig sektor. I detta sammanhang är det viktigt att noga följa utvecklingen av molntjänster, så att mixen av att bygga egen beräkningskraft och att köpa molntjänster hela tiden är optimal.

Göteborgs Stad anser att tillgång till beräkningskraft och konnektivitet är avgörande för den snabba utvecklingen av AI. Vid etableringen av datacenter krävs samverkan med energisektorn. Det är här naturligt att samverkan sker mellan till exempel branschorganisationerna Swedish Data Center Industry Association (SDIA) och Energiföretagen.

Göteborgs Stad anser att regeringen bör vara restriktiv i nya rapporteringskrav. För datacenter över 500 kW kommer energirapportering införas. I och med det nya omarbetade EED-direktivet förväntas också en analys behövas av värmeåtervinning för anläggningar över 1 MW. Ytterligare rapporteringskrav skulle öka arbetsbördan vid nyetableringar.

Göteborgs Stad menar att kommunala verksamheter behandlar känslig information, och att det därför finnas behov av särskilda AI-lösningar som är säkra och robusta, kanske med lokal eller regional placering för ökad krisberedskap.

Göteborgs Stad ser behov av en hybridlösning, där vissa applikationer körs i moln och andra hanteras lokalt på grund av känsliga data. Färdplanen nämner beräkningskraft, men är relativt allmänt hållen. Göteborgs Stad efterlyser gemensamma, öppna mallar som gör det enkelt att automatiskt driftsätta grundläggande AI-infrastruktur i egen regi. Exempelvis för validering och monitorering för spårbarhet, kvalitetssäkring och kontinuerlig övervakning.

Kommuner, regioner och nationella aktörer bör kunna dela beräkningsresurser, Göteborgs Stad menar att Färdplanen, utöver att peka på behov av beräkningskraft, bör erbjuda praktiska, väl dokumenterade byggblock för att kommuner snabbt ska kunna gå från pilot till produktion på ett kostnadseffektivt sätt.

För att förvalta AI-tjänster i egen regi, ser Göteborgs Stad att AI-infrastruktur kräver fleråriga anslag för uppgradering, dokumentation och support. I samband med Färdplanen bör det förtydligas hur större kommuner kan finansiera egen hårdvara och AI-drift under statliga AI-satsningar, samt om det finns årliga medel öronmärkta för AI-förvaltning i kommuner, i takt med att AI-lösningar skalas upp.

Data som en förutsättning för AI-utveckling

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör utreda möjligheten att ändra logiken för OSL:s bestämmelser, så att huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda mellan myndigheter och mellan självständiga verksamhetsgrenar inom en myndighet. Regeringen bör också klargöra vilken slags sekretess till skydd för enskilda som ska kvarstå.*

AI-kommissionen menar att lagar och förordningar utformats då värdet av att kunna dela data var betydligt mindre än i dag. Vidare menar de att regelverket i vissa delar bör anpassas till dagens behov. Nuvarande sekretessregler försvårar utvecklingen på AI-området.

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om en utredning men betonar att ett generellt undantag från sekretess mellan myndigheter kan innebära ett avsevärt svagare skydd för den enskildes personliga integritet. Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) är en central del av det svenska regelverket och en så genomgripande förändring måste antas kunna få stora konsekvenser. De nuvarande bestämmelserna i OSL, om sekretess mellan och inom myndigheter, försvårar utbytet av data. Det har också varit avsikten, då syftet med reglerna är att värna enskildas personliga integritet och förebygga missbruk av tillgången till information.

Det finns ett antal undantagsregler från principen om sekretess, genom olika uppgiftsskyldigheter och sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har dock blivit så många och invecklade att de har skapat en komplex och svårtolkad lagstiftning, med ett lapptäcke av regler. Om en utredning tillsätts i enlighet med AI-kommissionens förslag anser Göteborgs Stad att det är av stor vikt att det sker noggranna analyser och överväganden där konsekvenser för enskilda väger tungt. Bland annat att information sprids mellan myndigheter utan individens vetskap eller kontroll. I förlängningen kan en förändrad utgångspunkt där huvudregeln är att det inte råder sekretess till skydd för den enskilda också leda till att den tillit som enskilda har för bland annat kommunal verksamhet går förlorad. Det kan i sig innebära risker för den enskildas situation så väl som välfärden i stort. Göteborgs Stad betonar möjligheterna med att använda avidentifierade data, och på så sätt undvika att bearbeta uppgifter som kan kopplas till individer i så hög grad som möjligt.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör överväga om den generella sekretessbrytande bestämmelsen som föreslås i SOU 2024:63 bör utsträckas till att även omfatta sådana uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess. Det bör exempelvis vara möjligt att bryta sådan sekretess om det behövs för att förbättra hälso- och sjukvårdens möjligheter att ställa diagnoser.*

AI-kommissionens förslag berör förslag i delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63). Denna utredning föreslår att myndigheter ska ges möjlighet att, under vissa förutsättningar, dela sekretessbelagd information med varandra. Detta förutsatt att det är nödvändigt för att en annan myndighet ska kunna förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk eller regelöverträdelser, eller för att kunna handlägga ärenden i författningsreglerad verksamhet. AI-kommissionen anser att det finns behov av att möjliggöra en mer ändamålsenlig användning av vårddata, särskilt i samband med diagnostik och utveckling av AI-baserade lösningar inom hälso- och sjukvården.

Göteborgs Stad hänvisar till det yttrande (KS 2024-11-27 § 998) som staden lämnat i samband med remissen av delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63). Göteborgs Stad menar att AI-kommissionens förslag om att omfatta sådana uppgifter som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess bör ingå i AI-kommissionens förslag om att utreda en förändring av OSL. Göteborgs Stad ser att hälso- och sjukvårdssekretessen utgör ett starkt skydd för den enskilde. Staden betonar att en generell sekretessbrytande bestämmelse riskerar att försvaga det skyddet, om den inte tydligt begränsas till särskilt motiverade ändamål.

➤ AI-kommissionen föreslår att arbetet med att modernisera befintliga registerförfattningar ska fortsätta. Samtidigt anser kommissionen att regeringen bör utreda hur en ramlag för personuppgiftsbehandling skulle kunna utformas i syfte att ersätta de separata registerförfattningarna.

Göteborgs Stad anser att nuvarande regelverk är fragmenterat och varierar mellan olika verksamhetsområden, vilket delvis skapar osäkerhet och tillämpningsproblem. Göteborgs Stad tillstyrker därmed en utredning om hur en ramlag för personuppgiftsbehandling skulle kunna utformas. En ramlag skulle kunna förenkla regelverket och underlätta efterlevnaden. En modern och teknikneutral lagstiftning skulle också ge bättre förutsättningar för kommuner att använda AI och automatisering inom till exempel socialtjänsten, hälso- och sjukvården och på utbildningsområdet.

Göteborgs Stad vill betona att registerförfattningarna ofta är utformade med hänsyn till känsliga uppgifter och specifika rättigheter för enskilda. En risk är att en alltför generell reglering riskerar att försvaga skyddet för individen. En eventuell ramlag måste också kunna hantera olika typer av kommunal verksamhet, från individinriktade insatser till teknisk förvaltning. Det kräver bred förankring och möjlighet till tillräcklig differentiering inom ramen för ett gemensamt regelverk. Det avgörande att skyddet för individers rättigheter säkerställs och regleras på ett tydligt sätt.

➤ AI-kommissionen anser att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av implementeringen och tillämpningen av GDPR i Sverige.

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om att genomföra en översyn av hur GDPR implementerats och tillämpas i Sverige. Vidare delar Göteborgs Stad uppfattningen att en sådan översyn borde syfta till att uppnå en bättre balans mellan möjligheten att använda och dela data som innehåller personuppgifter, och ett fortsatt starkt skydd för den personliga integriteten. En tydligare och mer ändamålsenlig tillämpning kan stärka både säkerheten och effektivitet samt minimera praktiska hinder för utveckling och användning av datadrivna arbetssätt, inte minst i samband med utveckling och användning av AI-lösningar.

Göteborgs Stad menar att utredningen bör omfatta att identifiera begränsande tolkningar och förenkla kompletterande nationella regler, utan att kompromissa med det grundläggande integritetsskyddet. Tydligare vägledning från IMY är också önskvärt.

Göteborgs Stad vill uppmärksamma att barn enligt GDPR klassas som en särskild skyddsvärd grupp, vars rätt till integritet och skydd av personuppgifter behöver säkerställas. När kommissionen skriver att data ska kunna brytas ner på skol- och klassnivå, uppstår en betydande risk för att elever indirekt kan identifieras och särskilt i små undervisningsgrupper. Klassers storlek varierar ofta från bara ett fåtal elever till

omkring 30, vilket gör att kombinationer av uppgifter såsom kön, prestation och bakgrund kan bli identifierbart, även om de formellt är anonymiserade.

➤AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge SCB ett sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor.

Göteborgs Stad stödjer AI-kommissionens initiativ om att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor, och anser att det idag saknas en gemensam AI-infrastruktur som uppfyller den offentliga verksamhetens krav. Systemen i offentlig sektor är fragmenterade med stora problem att kommunicera med varandra, något som kraftigt försvårar utvecklingen av gemensamma AI-lösningar. Göteborgs Stad menar att en gemensam infrastruktur även skulle kunna säkerställa en tryggare hantering av känslig information. Ur en informationssäkerhets- och dataskyddsaspekt finns stor potential för att öka skyddet av personuppgifter och känslig företags- eller verksamhetsinformation. Göteborgs Stad betonar den beredd av verksamheter och data som hanteras av offentlig sektor. En gemensam AI-infrastruktur och modern datahantering behöver kunna anpassas och tillgodose flera olika behov.

➤AI-kommissionen föreslår att tillämpningen av bestämmelsen i 10 kap. 2 a § OSL bör breddas samt att det bör förtydligas under vilka omständigheter offentliga aktörer kan och bör använda sig av molntjänster i sin verksamhet.

Göteborgs Stad ser att molnbaserade lösningar ofta är en förutsättning för skalbar och säker AI-användning. Det finns emellertid alltså en osäkerhet kring vilka molntjänster som får användas för personuppgiftsbehandling, särskilt vid användning av utländska leverantörer. Nationell vägledning kan bidra till en mer enhetlig hantering och underlätta offentliga aktörers efterlevnad av bland annat OSL och säkerhetsskyddslagen.

Göteborgs Stad anser att riktlinjerna bör utformas i nära dialog med kommunsektorn och med Sveriges kommuner och regioner (SKR). Det är viktigt att riktlinjerna inte blir alltför generella utan möjliggör riskbaserade bedömningar utifrån typ av information, säkerhetsnivå och kommunens faktiska förutsättningar.

Göteborgs Stad belyser vägvalet som offentlig sektor står inför – mellan tillgänglighet till avancerade digitala tjänster och förmågan att långsiktigt skydda kritisk information och samhällsviktig verksamhet.

Därutöver behöver ett förtydligande av användandet av molntjänster kompletteras med vägledning kring möjliga alternativ till molntjänster, såsom nationella eller sektors gemensamma lösningar, särskilt för känslig information. Vidare vill Göteborgs Stad poängtera att frågor kopplade till informations- och cybersäkerhet måste integreras i det fortsatta arbetet kring användandet av molntjänster i offentlig verksamhet. Det gäller bland annat behovet av att kunna säkerhetspröva personal som hanterar känslig information samt att offentliga aktörer ges förutsättningar att ställa tydliga krav på molntjänstleverantörer – både vad gäller teknisk och organisatorisk säkerhet. En robust kravställning är avgörande för att säkerställa tillit till molnbaserade lösningar, särskilt när dessa levereras från aktörer utanför EU.

Göteborgs Stad betonar att säkerhet, digital suveränitet och riskhantering behöver ges lika stor tyngd som behovet av teknisk innovation.

Genom att utveckla molnstjänster som är säkra och etablerade i Europa eller i Sverige innebär att bland annat kommuner slipper tredjelandsöverföringar och möjligheten från tredje länders stater att ta del av känslig information.

AI och samhällets säkerhet

➤AI-kommissionen anser att den som ansvarar för en samhällsviktig verksamhet måste ta hänsyn till påverkan på Sveriges digitala suveränitet när beslut fattas om AI-användning i verksamheten.

Göteborgs Stad delar bedömningen att digital suveränitet och försörjningsberedskap måste vägas in i AI-användningen i samhällsviktig verksamhet. Det förändrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden och Sveriges beroende av utländsk digital infrastruktur gör detta till en central fråga. Samtidigt menar Göteborgs Stad att det är nödvändigt att konkretisera förslaget och ge förtydliganden kring hur den hänsyn som föreslås, i praktiken ska bedömas och omsättas i beslut. Här krävs tydlig vägledning från nationell nivå för hur sådana bedömningar ska genomföras samt hur avvägningar ska ske mellan exempelvis kostnadseffektivitet, funktionalitet och säkerhet samt vem som ansvarar för sådan bedömning. Det är varken verkningsfullt eller realistiskt att varje offentlig aktör – kommun, region eller myndighet som bedriver samhällsviktig verksamhet – enskilt ska avgöra vilken AI-teknik som är förenlig med Sveriges digitala suveränitet. Göteborgs Stad instämmer i målsättningen om att stärka Sveriges digitala suveränitet, speciellt i relation till samhällsviktig verksamhet, men bedömer att förslaget behöver fördjupas för att bli meningsfullt och genomförbart i praktiken.

➤AI-kommissionen anser att regeringen behöver ta initiativ för att säkerställa en god beredskapsplanering på de områden där bortfall av digital förmåga annars riskerar att slå ut viktiga samhällsfunktioner.

➤AI-kommissionen anser också att det finns ett behov av att utveckla och upprätthålla robusta beredskapsplaner och responsstrategier för att snabbt kunna hantera och minska de negativa konsekvenserna av AI-relaterade säkerhetsincidenter. AI-specifika scenarier bör tas fram och inkluderas i nationella säkerhetsövningar, och samarbetet stärkas mellan myndigheter, företag och lärosäten för att effektivt svara på hot. Det kan även innebära att befintliga rutiner och planer stärks så att även de i detta avsnitt behandlade riskerna beaktas i tillräcklig omfattning

Göteborgs Stad tillstyrker AI-kommissionens ovanstående två förslag att regeringen bör ta initiativ för att stärka beredskapsplaneringen i ljuset av ett ökat beroende av AI och digital infrastruktur. Staden betonar att för att sådan beredskapsplanering ska bli verkningsfull krävs även att kommuner och andra offentliga aktörer ges stöd i form av riktlinjer, vägledning, utbildningsinsatser och gemensamma modeller för risk- och sårbarhetsanalyser kopplat till AI och dess implementering i offentlig verksamhet. Vidare menar Göteborgs Stad att frågan om AI och digital motståndskraft behöver ses som en integrerad del av det pågående arbetet med att stärka totalförsvaret och den civila beredskapen på ett nationellt plan såväl som i kommuner.

➤AI-kommissionen föreslår att ett svenskt institut för AI-säkerhet ska etableras. Vi bedömer att ett årligt anslag för att driva institutet på 30 miljoner kronor är nödvändigt. Till institutet ska en forskningsfond på 50 miljoner kronor kopplas.

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om att etablera ett svenskt institut för AI-säkerhet. Behovet av en samlande aktör med ansvar för att stärka kunskapsläget och forskning på området är både aktuellt och långsiktigt nödvändigt. Göteborgs Stad anser att ett sådant institut bör få ett tydligt helhetsansvar för frågor som rör AI-säkerhet och AI-relaterade risker, vilket innefattar tekniska, juridiska, samhällseliga och etiska aspekter. Detta då det finns behov av kunskap kring de reella risker som utvecklingen och användningen av AI kan föra med sig samt för att stärka samhällets motståndskraft, men även för att hantera den oro som finns vad gäller AI.

AI för alla

Kompetenslyft för alla

➤ *AI-kommissionen föreslår en förstärkning av medel för folkbildningsinsatser till folkhögskolorna, Mediemyndigheten, PTS och studieförbunden under åren 2025–2029 med 100 miljoner kronor per år. Syftet med satsningen är att minska och förebygga de klyftor som kan öka i samhället vid stora teknikskiften samt att öka kunskapen om de möjligheter och risker AI kan medföra. Därmed kan legitimiteten och acceptansen för den omställning som sker öka.*

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget som ligger väl i linje med Sveriges långa tradition av folkbildning. Mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen bedöms breda utbildningssatsningar vara nödvändiga för att motverka digitala klyftor. Det är avgörande för samhällets utveckling och sammanhållning att befolkningen vill, kan och vågar ta del av ny AI-teknik. Alla invånare bör ges möjlighet att förstå och använda AI. Det är avgörande att kommande utbildningsinsatser når olika samhällsgrupper och präglas av tillgänglighet, flexibilitet samt har sin utgångspunkt i målgruppernas behov. Satsningen kan skapa förutsättningar att nå grupper som idag har ett högre digitalt utanförskap.

➤ *AI-kommissionen föreslår en satsning på folkbiblioteken om 100 miljoner kronor per år under åren 2025-2029. Det stärker deras uppdrag att främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Satsningen syftar till att allmänheten ska kunna få hjälp med att prova på och använda AI-verktyg kostnadsfritt.*

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Folkbiblioteken har en stark demokratisk legitimitet och ett högt förtroende bland medborgarna. De är öppna och tillgängliga och ger redan idag möjlighet till visst stöd och hjälp i digitala frågor. Satsningen går väl i linje med folkbibliotekens befintliga uppdrag. Biblioteken har stor potential att erbjuda målgruppsanpassade aktiviteter såsom föreläsningar, workshops och testmiljöer för ny teknik. Att erbjuda kostnadsfria AI-tjänster på bibliotek i kombination med målgruppsanpassat stöd kan vara en väg att öka AI-användningen i grupper med lägre digital kompetens, exempelvis äldre.

För att förslaget ska realiseras effektivt krävs tydlig styrning, konkretisering av uppdraget, teknisk/digital infrastruktur samt resurser för kompetensutveckling av folkbibliotekens personal. Detta förutsätter stärkt samverkan mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå och det bör tydliggöras hur arbetet ska samordnas mellan parter på olika organisatoriska nivåer. Biblioteken har en väl utvecklad struktur för samverkan på olika nivåer inom stat, region och kommun, där Kungliga biblioteket har en särskild samordningsroll. Digiteket, som arbetar på uppdrag av Kungliga biblioteket, fungerar som en plattform för att stärka bibliotekspersonalens kunskap inom digital teknik och medie- och informationskunnighet och skulle kunna vara ett nav för en intern

kompetensförsörjning och metodutveckling. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår.

➤AI-kommissionen föreslår att staten ska erbjuda alla medborgare kostnadsfri tillgång till ett urval av kvalitetssäkrade AI-tjänster: "AI för alla"-reformen. Det måste utredas hur medborgarna får access till tjänsterna. AI-tjänsterna kan med fördel samlas i den AI-hubb som AI-kommissionen föreslår. Vilka AI-tjänster som ska inkluderas i AI-hubben måste snabbutredas.

Göteborgs Stad anser att förslaget att staten ska tillhandahålla vissa kvalitetssäkrade AI-tjänster kostnadsfritt för alla medborgare, är principiellt intressant. Det finns ett demokratiskt och inkluderande värde i att erbjuda alla invånare avgiftsfri tillgång till centrala digitala verktyg. Det kan förstärka det breda kompetenslyft som föreslås och accelerera AI-användningen i befolkningen. Samtidigt bör det säkerställas att reformen inriktas mot verkliga behov, eftersom många AI-verktyg redan i dag är fritt tillgängliga för slutanvändaren. För att säkerställa en effektiv resursanvändning behöver reformens omfattning, målgrupper, kostnader och genomförande utredas.

➤AI-kommissionen föreslår att staten bör överväga att ge elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster under en längre period. Vid bibliotek och vid Statens servicecenter ska det finnas AI-tjänster utan kostnad att använda, samt personal som kan vara behjälpliga i hur de kan användas. Även detta måste snabbutredas. I övrigt är det arbetsgivarnas ansvar att de anställda har de hjälpmedel som behövs för att lösa sina uppgifter och förbättra verksamheten.

Göteborgs Stad bedömer att förslaget att erbjuda elever, studenter och lärare kostnadsfri tillgång till AI-tjänster kan bidra till att stärka elevers och lärares digitala kompetens samt skapa ökad likvärdighet mellan skolor. Göteborgs Stad vill dock betona att tillgång till AI-tjänster för elever och lärare behöver kompletteras med nationell styrning och vägledning samt utveckling av lärarnas kompetens. Det kommer exempelvis att vara nödvändigt att kompetensutveckla lärare i hur man i undervisningen kan arbeta med källkritik och källtillit utifrån ett AI-perspektiv då eleverna behöver stöd i hur de ska navigera på området. Göteborgs Stad menar att Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan bör få ett tydligt och resurssatt uppdrag att skyndsamt ta fram nationellt stödmaterial, riktlinjer, och vid behov föreslå justeringar i läro- och kursplaner för att integrera ett AI-perspektiv i alla relevanta skolformer och ämnen. Detta stöd måste vara praktiskt och anpassat för implementering i verksamheterna.

➤AI-kommissionen anser att 750 miljoner kronor totalt under åren 2025-2027 bör avsättas till lärosätena. Syftet är dels att lärarna ska få möjlighet till kompetensutveckling inom AI, dels att innehållet i utbildningarna framtidsäkras.

Göteborgs Stad är positivt till förslaget och konstaterar att högskole- och universitetsutbildningar behöver följa samhällsutvecklingen. Detta gäller även de utbildningar vars elever i hög grad anställs i offentlig sektor. Stora delar av den AI-kompetens som behövs i kommuner är praktisknära, iterativ och förankrad i lokala verksamhetsbehov. Därför behöver kommuner vara aktiva medskapare i fortbildningen. Göteborgs Stad föreslår att nationella utbildningsinsatser sker i nära samverkan med kommuner, AI Sweden, Research Institute of Sweden AB (RISE) och SKR och inte

enbart via lärosäten. Det finns även ett stort behov av en gemensam, uppdaterad kunskapsöversikt som är riktad till offentlig sektor.

Göteborgs Stad vill även lyfta att behovet av AI-kompetens inte kommer att kunna täckas enbart av nyutexaminerade personer. Mot denna bakgrund betonar Göteborgs Stad behovet av fortbildning och kompetensutveckling som riktar sig till yrkesgrupper som redan idag arbetar med digitalisering, informations- och cybersäkerhet samt dataskydd inom offentlig sektor.

➤AI-kommissionen uppmantrar regeringen att bjuda in arbetsmarknadens parter, både från privat och offentlig sektor, till en gemensam diskussion. Fokus bör vara att genom samsyn och en bred och långsiktig samverkan utarbeta lösningar på de problem som uppstår på arbetsmarknaden till följd av AI.

Göteborgs Stad anser att det är viktigt att noggrant identifiera hur ansvaret för utbildningskostnader ska fördelas mellan anställda, arbetsgivare och stat i framtiden.

Anställdas lönekostnader under utbildning samt vikariekostnader belastar idag arbetsgivarna. Kostnader för utbildning belastar i vissa fall omställningsorganisationer. I framtiden blir det än viktigare att utbildning genomförs som verksamhetsnära lärande för att inte riskera kvalitetsbrister i leveransen av välfärdstjänster. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att det inom många områden finns brist på vikarier. Göteborgs Stad ser att det tar tid och resurser att utbilda anställda samtidigt som verksamheten behöver fungera.

Göteborgs Stad bedömer att landets kommuner står inför stora kompetensförsörjningsutmaningar där det idag saknas tillräcklig kompetens på arbetsmarknaden inom kärnuppdraget. AI kan vara en del av den verksamhetsutveckling som behöver komma till stånd men kompetensutveckling inom AI för alla anställda är inte en allena rådande lösning. Verksamhetsutveckling med stöd av data och datagenererade beslut kan effektivisera planering och styrning av resurser. Omställningsorganisationen för kommuner och regioner, Omställningsfonden har idag inte möjlighet att bevilja medel för utvecklingsinsatser där nya arbetssätt med stöd av AI kan mejslas fram. Det skulle vara önskvärt med ett nytt bredare regelverk och uppdrag till omställningsorganisationerna där utvecklingssatsningar med finansiering från redan inbetald premie möjliggörs.

➤AI-kommissionen föreslår att Arbetsförmedlingen, med hjälp av myndigheter som MYH och SCB, bör få i uppdrag att halvårsvis ta fram prognoser över AI:s inverkan på arbetsmarknaden och vilka utbildningsbehov som finns.

Göteborgs Stad bedömer att det krävs ett proaktivt arbete med löpande prognoser och analyser för hur olika yrken och yrkesroller påverkas av AI. Ett nationellt kompetensramverk bör tas fram där olika roller och yrkesfunktioner matchas med nivåer av AI-relaterad kunskap. Det möjliggör riktade utbildningssatsningar och enhetliga planeringsverktyg för breddinförande. I Göteborgsregionen pågår ett initiativ kring detta kopplat till generativ AI, med deltagande från flera kommuner, SKR och RISE.

Göteborgs Stad konstaterar att det kan bli stora konsekvenser ur ett arbetsmarknadsperspektiv om yrken snabbt förändras eller försvinner på grund av AI-teknik. En sådan utveckling ställer krav på att samhället erbjuder kompetensutvecklings- och/eller yrkesväxlingsinsatser. För att klara denna utmaning

krävs en tydlig nationell struktur. Göteborgs Stad ser att både kommunal vuxenutbildning och kommunala arbetsmarknadsinsatser kan spela en viktig roll i att genomföra kompetenshöjande insatser.

➤AI-kommissionen anser att utbildningsväsendet bör tillföras 250 miljoner kronor totalt under åren 2025-2027. Syftet är att frigöra tid för lärare att kompetensutveckla sig samt för att genomföra nödvändiga kompletteringar av utbildningsutbudet av kurser för yrkesverksamma.

Göteborgs Stad instämmer i att det kommer att krävas en ökad satsning på kompetensutveckling inom AI bland nu yrkesverksamma. Möjligheten till livslångt lärande, utöver det arbetsgivaren normalt erbjuder, kommer därmed att spela en mycket stor roll för Sveriges konkurrenskraft framöver.

Göteborgs Stad anser att det är viktigt att noggrant identifiera hur ansvaret för utbildningskostnader ska fördelas mellan anställda, arbetsgivare och stat i framtiden.

➤AI-kommissionen anser att en AI- hubb¹ ska införas och att det ska snabbutredas om Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) kan vara en lämplig huvudman för uppdraget.

Göteborgs Stad vill lyfta att det finns ett behov av en nationell plattform där utbildningsresurser samlas enligt kompetensområden i ett ramverk. Detta möjliggör för kommuner att enklare sätta samman och anpassa utbildningsinsatser för sina behov. En läroplattform i öppen källkod, anpassad för livslångt lärande och delning mellan organisationer, bedöms som särskilt värdefull. Befintliga plattformar på marknaden stödjer inte denna typ av kontinuerligt, samverkande lärande. Göteborgs Stad har förslag till en prototyp och för gärna dialog kring detta.

➤AI-kommissionen anser att alla arbetslösa ska delta i kurser, inom Arbetsförmedlingens och omställningsorganisationernas regi, som syftar till att höja deras AI-kunskap. Resurser för detta bör tas inom ram för arbetsmarknadspolitiken.

Göteborgs Stad ser det som önskvärt att erbjuda både renodlade AI-utbildningar och att inkludera AI som ett naturligt inslag i andra utbildningar. AI kan ge möjlighet för personer med kortare utbildning att genomföra mer avancerade arbetsuppgifter och det kan även vara ett verktyg för att hantera de kompetensförsörjningsutmaningar som följer av den demografiska utvecklingen.

Innovation, entreprenörskap och riskkapital

➤AI-kommissionen föreslår att regeringen uppdrar åt lämplig myndighet att så snart som möjligt etablera en funktion för rådgivning och regulatorisk sandlåda för både privat och offentlig sektor i linje med AI-förordningens krav.

Göteborgs Stad anser att AI-förordningens krav på omfattande klassificering, riskbedömningar och dokumentation skapar osäkerhet och medför administration för kommunala verksamheter. Det är positivt att en nationell rådgivningsfunktion skyndsamt etableras för att samordna tolkningar och säkerställa enhetlig tillämpning. Funktionens stöd bör särskilt anpassas för välfärdsverksamheter med känsliga personuppgifter, såsom

¹ Med hjälp av en AI-hubb är det möjligt att samla information om tillgängliga utbildningar och kurser inom AI, samt information om utvecklingen på arbetsmarknaden. Hubben ger också möjlighet att erbjuda och samla gratis AI-verktyg på en gemensam och lättillgänglig plattform. Förutom att främja AI-användningen skulle hubben fungera som en plattform för gratis, kvalitetssäkrade AI-tjänster.

socialtjänst och skola. Göteborgs Stad efterfrågar en konkretisering av hur kommuner praktiskt kan nyttja nationella sandlådor för att testa generativ AI på känsliga datamängder utan att riskera dataskyddsoverträdelser samt göra strukturerade riskanalyser av informationssäkerhet och förvaltningsrättsliga frågor i samverkan med IMY, Digg med flera.

AI för en offentlig sektor i framkant

➤ *AI-kommissionen föreslår att Försäkringskassan och Skatteverket ges i uppdrag att tillsammans etablera och förvalta en AI-verkstad² för offentlig sektor och fungera som leverantörsmyndigheter för denna. I uppdraget ingår att tillhandahålla ett anslutningsstöd och tillsammans med andra lämpliga aktörer inrätta och administrera en AI-insatsstyrka.*

➤ *AI-kommissionen anser att leverantörsmyndigheterna ska ta fram en struktur för styrning av arbetet med att utveckla och förvalta AI-verkstaden. I det arbetet är det viktigt att de heterogena förutsättningarna i myndigheter, kommuner och regioner beaktas.*

➤ *AI-kommissionen föreslår att AI-verkstaden etableras stegvis under en femårsperiod, 2025-2029. Under de två första åren kan grundförmågor sättas och infrastrukturen etableras. Den fulla uppskalningen sker under år tre till fem.*

➤ *AI-kommissionen beräknar kostnaden till 145 miljoner kronor det första året och därefter 500 miljoner kronor per år, det vill säga totalt 2 145 miljoner kronor. Det är möjligt att fördela denna kostnad mellan de aktörer som ansluter sig till verkstaden. Etableringskostnaden föreslås finansieras helt genom anslag, i kombination med lånefinansiering, för att säkerställa en hög och förutsebar takt i uppbyggnaden samt låga trösklar för stora som små aktörer att ansluta sig till samarbetet. AI-verkstaden ska efter att den är fullt etablerad huvudsakligen finansieras med avgifter från de deltagande aktörerna.*

Göteborgs Stad välkomnar förslaget om AI-verkstaden men vill lyfta att det krävs tydliga former för anslutning, samutveckling och användning för att verkstaden ska vara relevant för både små och stora kommuner. Det krävs ändamålsenliga och långsiktiga avtals- och finansieringsmodeller som möjliggör för kommuner att utnyttja och/eller samutveckla AI-tjänster i nationella lösningar. Det är viktigt att uppmärksamma att kommunernas behov och möjligheter ser olika ut och att kommunerna kan behöva delta på olika nivåer utifrån sina förutsättningar. Kommuner med etablerade AI-strukturer, som Göteborg, behöver både kunna och dra nytta av och bidra med AI-tjänster. Särskild hänsyn bör tas till verksamhetsområden med särskilt komplexa juridiska och etiska krav, såsom socialtjänst och skola.

Det är positivt med en strukturerad och tydlig etappvis uppbyggnad där grundläggande funktioner etableras tidigt, följt av successiv uppskalning. Kommunerna behöver få tydlig information om förutsättningarna för deltagande i ett tidigt skede. Statlig finansiering i uppbyggnadsskedet säkerställer att även mindre aktörer kan delta. På längre sikt är det rimligt att verkstaden finansieras med avgifter, men avgiftsmodellen bör vara differentierad och beakta de deltagande parternas skilda förutsättningar. Göteborgs Stad

² En gemensam kärninfrastruktur för utveckling och leverans av AI-drivna tjänster inom offentlig sektor. I den skulle offentliga aktörer var för sig och tillsammans, och i samspel med näringslivet, kunna utforska och utveckla nya AI-tjänster och funktioner och dela och använda kvalitetssäkrade data, modeller och komponenter.

vill betona betydelsen av ett tydligt kommun- och regionperspektiv och önskar även lyfta fram Digg, SKR och Vinnova som möjliga parter i arbetet.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen bör ge IMY i uppdrag att etablera ett särskilt spår inriktat mot offentliga aktörer i sin regulatoriska sandlåda. Detta särskilda spår bör integreras i verksamheten i AI-verkstan. IMY bör vidare ges i uppdrag att, inom ramen för AI-verkstan, ge offentliga aktörer vägledning när det gäller AI och tolkningen av dataskyddsregelverket. Det beräknade behovet av anslag för dessa uppdrag är 8 miljoner kronor årligen.*

Göteborgs Stad ser positivt på möjligheten till snabb och tydlig vägledning från IMY i frågor som rör regelverket kring dataskydd. Det särskilda spåret mot offentliga aktörer bör utformas så att det är enkelt att ta del av den regulatoriska sandlådan för exempelvis testning av känsliga tillämpningar som rör persondata. Det behövs kompetens och metodstöd, till exempel i arbetet med att ta steget från pilotprojekt till fullskalig driftsättning, då detta medför omfattande juridiska, organisatoriska och tekniska frågor. IMY:s vägledning och utveckling av AI-infrastrukturen bör ta ett helhetsgrepp om hela digitaliseringsresan, inte bara fokusera på personuppgiftsbehandling och dataskyddsförordningen.

➤ *AI-kommissionen anser att regeringen bör ge Digg i uppdrag att inom ramen för AI-verkstan erbjuda vägledning kring användningen av AI i offentlig sektor. Det beräknade behovet av anslag för detta uppdrag är cirka 4 miljoner kronor årligen.*

Göteborgs Stad bedömer att Diggs vägledning till offentlig sektor även bör omfatta andra viktiga regelverk, till exempel inom informationssäkerhet, cybersäkerhet, säkerhetsskydd och civil beredskap. Dagens komplexa regelverk riskerar annars att bromsa utvecklingen av AI i offentlig sektor. Det är särskilt viktigt att vägledningen utgår från kommunernas behov. Göteborgs Stad konstaterar att Diggs framtida ansvar för AI-verkstan ligger väl i linje med myndighetens nuvarande samarbete med IMY, vilket har resulterat i riktlinjer för AI-användning i offentlig sektor. Staden noterar dock att det pågår en sammanslagning av Digg och post- och telestyrelsen, vilket kan påverka genomförandet av de uppdrag som tilldelas Digg.

➤ *AI-kommissionen anser att det är viktigt att offentliga aktörer i sin verksamhet använder AI på ett transparent sätt i syfte att bibehålla medborgarnas tillit. Regeringen bör därför överväga att ge myndigheter i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer inom sina ansvarsområden om behov skulle uppstå.*

Göteborgs Stad betonar vikten av att användningen av AI inom offentlig sektor sker i enlighet med grundläggande värden såsom rättssäkerhet och skydd för individens fri- och rättigheter. Transparens och ansvarstagande bör vara nyckelord vid användningen av AI i offentlig sektor. Etiska riktlinjer kan utgöra ett kompletterande stöd till den rättsliga regleringen och bidra till en ökad medvetenhet, reflektion och styrning vid införandet av AI-lösningar inom till exempel äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen eller elevhälsan. Etiska riktlinjer kan också stärka det interna samtalet om hur AI påverkar yrkesrollen, bemötande av individer och balansen mellan automatisering och professionellt omdöme.

➤ *AI-kommissionen föreslår att regeringen bör genomföra en översyn av regelverk som styr offentlig verksamhet i syfte att anpassa dem till en digital transformation med hög*

grad av AI. Detta kan exempelvis ske genom uppdrag till myndigheter att se över föreskrifter och allmänna råd som de ansvarar för, och att lämna förslag till ändringar av lagar och förordningar inom respektive verksamhetsområde.

Göteborgs Stad bedömer att många befintliga föreskrifter och vägledningar inte är anpassade till AI-tillämpningar. Det är angeläget att myndigheter ges i uppdrag att modernisera och anpassa regelverken inom sina områden. Detta behöver ske i dialog med kommuner och andra berörda aktörer.

Ledarskap och styrning

Internationella positioner

➤ AI-kommissionen föreslår bland annat att implementeringen av reglering blir så harmoniserad som möjligt i EU:s medlemsländer, inte minst GDPR.

Göteborgs Stad noterar att EU under senare år haft hög aktivitet i arbetet med att reglera olika aspekter av dataanvändning och var bland annat först i världen med att anta ett regelverk för specifika användningsområden av AI. Som AI-kommissionen framhåller är det av stor vikt att regelverken är tydliga och implementeras på ett harmoniserat sätt i EU:s medlemsländer. Det finns emellertid stora utmaningar med att harmonisera implementeringen i 27 länder. I det här sammanhanget vill Göteborgs Stad framhålla att det, förutom ett aktivt arbete i frågan om harmonisering, också finns ett behov av vägledning från nationell nivå kopplat till tillämpningen och tolkning av AI-förordningen. Staden ser gärna ett kommunalt förberedelseprogram för genomförandet av AI-förordningen, motsvarande det stöd som gavs vid införandet av dataskyddsförordningen.

Ledarskap och styrning för att genomföra färdplanen

➤ AI-kommissionen föreslår att regeringen bör fatta beslut om en AI-strategi för Sverige under 2025 där denna Färdplan utgör grunden. Finansieringen av regeringens AI-strategi bör framgå av vårpropositionen för 2025 eller av en extra ändringsbudget som lämnas till riksdagen under våren 2025.

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om att regeringen bör anta en ny AI-strategi under 2025. En uppdaterad nationell strategi är viktig för att skapa gemensam riktning, tydliga prioriteringar och ett långsiktigt ramverk för såväl privata som offentliga aktörer. Göteborgs Stad vill dock poängtera vikten av att en sådan strategi inte bara uttrycker ambitioner, utan också konkretiserar vilket statligt stöd som kommuner och regioner kan förvänta sig i form av finansiering, kompetenslyft och vägledning kopplat till AI. Det vore också önskvärt att strategin omfattar mätbara mål och förväntade effekter. Göteborgs Stad ser därför positivt på att färdplanen läggs som grund för den kommande nationella AI-strategin, men vill understryka att dess genomslag i praktiken förutsätter nationell styrning och stödstrukturer för implementering. För att AI-strategin ska få önskad effekt är det av stor vikt att det kommunala perspektivet beaktas i det fortsatta arbetet.

➤ AI-kommissionen föreslår att regeringen bör uppmuntra myndigheter att använda AI i sin verksamhet. Ett återrapporteringskrav bör riktas till samtliga myndigheter om hur de arbetar för ansvarsfull implementering av AI. Regeringen har även möjlighet att driva på enskilda myndigheter som den uppfattar ligger efter i sin AI-utveckling. Det sker genom att ge mer specifika uppdrag om att öka AI-användningen, utreda vilka av myndighetens verksamheter som skulle kunna utföras med stöd av AI och ta fram en AI-strategi eller

liknande uppdrag. Frågor om AI bör även vara en del av de regelbundna uppföljningssamtal som hålls mellan Regeringskansliet och myndigheter.

Göteborgs Stad ser positivt på att statliga myndigheter uppmuntras att öka AI-användningen, men vill poängtera att det är viktigt att detta sker på ett ansvarsfullt sätt där bärande värden såsom rättssäkerhet och demokratisk insyn beaktas för att bibehålla medborgarnas förtroende. Ökad AI-användning inom statlig sektor kan bidra till att stödja och accelerera AI-användningen inom offentlig sektor som helhet.

➤ AI-kommissionen föreslår att regioner och kommuner bör, likt det kommissionen föreslår avseende regeringen, uppmuntra och uppmana regionala och kommunala förvaltningar att öka användningen av AI.

Göteborgs Stad instämmer i att regioner och kommuner bör uppmuntra ökad användning av AI. Detta går väl i linje med Göteborgs Stadsbudget 2025, i vilken det framkommer att användningen av AI-funktioner ska utredas och stegvis implementeras i flera verksamheter.

Göteborgs Stad vill lyfta vikten av att implementeringen av AI sker på ett transparent och rättssäkert sätt samt att demokratiska värden och medborgarnas förtroende bibehålls.

För att öka kommunernas AI-användning behövs ett brett och inkluderande kompetenslyft för politiker, chefer och medarbetare. För att få genomslag krävs fortlöpande kompetensutveckling som är flexibel och som svarar mot verksamheternas behov. Göteborgs Stad har etablerat strukturer där lärande, utveckling och innovation hänger ihop i sammanlänkade steg – från grundläggande förståelse, via praktisk användning, till idéer som leder till innovation och förändring i verksamheten. För att kunna skala upp detta effektivt behövs nationellt stöd i form av gemensamma strukturer, verktyg och innehåll. Göteborgs Stad ser ett stort behov av en gemensam och uppdaterad kunskapsöversikt riktad till offentlig sektor där innehållet hålls aktuellt med stöd från nationell expertis.

➤ AI-kommissionen anser att regeringen, Regeringskansliet, generaldirektörer, chefer i kommuner och regioner, tillsammans med verkställande direktörer och styrelser i privata företag bör skaffa sig nödvändig AI-kompetens under 2025. Det är av central betydelse att beslutsfattare förstår vad AI är, samt vilken potential och risker den nya tekniken för med sig.

Göteborgs Stad anser att kunskap och förståelse för AI:s möjligheter och risker är avgörande för att skapa trovärdighet och drivkraft i förändringsarbete och implementering. För att underlätta kompetenshöjande insatser ser Göteborgs Stad behov av en nationell kunskapsöversikt riktad till offentlig sektor.

Skolans roll i AI-omställningen kräver ett nationellt ansvarstagande

AI-kommissionens färdplan konstaterar att AI kommer att få genomgripande effekter på skolan, både vad gäller innehåll, pedagogik och organisering. Trots det innehåller färdplanen inga förslag för skolväsendet på grund av begränsningar i kommittédirektivet. Göteborgs Stad uppfattar detta som problematiskt och ser det som en brist. Skolan spelar en avgörande roll i att förbereda eleverna för ett samhälle där AI får allt större betydelse. Kunskap om AI behövs inte bara för elevernas framtida yrkesliv, utan även för den värld som unga lever i redan idag.

Färdplanens tankar om livslångt lärande blir ofullständiga om skolan inte finns med. Göteborgs Stad menar att skolan är ett av samhällets mest strategiska verktyg för att möjliggöra en långsiktigt hållbar, demokratisk och inkluderande AI-utveckling. Skolan möter alla unga och lägger grunden för digital kompetens, kritiskt tänkande och viljan att fortsätta lära sig om och med AI.

Utan ett samlat och inkluderande helhetsgrepp finns en risk att viktiga skolfrågor behandlas i isolerade initiativ och utredningar, utan samordning med den nationella AI-strategin. Att exkludera skolväsendet från nationell styrning inom AI främjar inte Sveriges möjligheter att nyttja AI:s potential. Skolan behöver vara en naturlig del av de nationella AI-satsningarna. Göteborgs Stad anser att regeringen snarast bör ta initiativ till att komplettera AI-kommissionens färdplan med en nationell strategi och konkreta åtgärder för skolväsendet.

Göteborgs kommunstyrelse